

mlyha
andrija
vojn

Kolo
♩ = 72

124

u J - vana, u J - va-na de-veš vi-nograda,

u J - vana, / Zelen bo-re, mi-lo janje mo-j(e)!

*)

Dvije varijante u označenom taktu u toku pjevanja

U Ivana devet vinograda
i deseta, rožica rumena.
Sve je devet Ivo rasprodaje —
Još se nije odužijo duga,
već prodaje svoju staru majku.
Al govori njeg'va verna ljuba:
»Oj, Ivane, dobri gospodare,
ti ne prodaj svoju staru majku,
već ti prodaj mene, vernu ljubiu!
Selo projdeš, sebi ljubiu najdeš,
sav svet projdeš, al majke ne najdeš!
Sto je žena, al je majka jedna!«
Ide Ivo na nove pazare,
Vodi Ivo ljubiu na prodaje,
vodi ljubiu i konjića svoga.
Kad je došo na nove pazare,
viče Ivo iza svega glasa:
»Evo ljube, kome ljuba treba!«
Al se javi tursko momče mlado —
daje njemu tri tovara blaga,
tri mu broji, za tri se pobroji
gledajući Ivanovu ljubiu.
Kad su došli do turskoga dvora,
al govori tursko momče mlado:
»Ajde, ljubo, sad ćeš večerati,
večerati ćeš pa ćeš u ložnicu!«
»Večerati ću, u ložnicu neću!
Imala sam brata rođenoga —
sva je tvoja slika i prilika —
mladog su ga Turci zarobili.«
»Bi l' po čemu ti poznala brata?«
»Kak' ja ne bi prepoznala brata!
Pod ruku mu tri znamenja crna!«
Trgne junak rukav od košulje
i podigne svoju desnu ruku —
pod ruku mu tri znamenja crna.
»Oj, ti jesi moj bratac rođeni!
Ajđ, idemo do Ivina dvora!«

Kulo
♩. = 92

125

Gra-di, gra-di dvo-re, gra-di, gra-di dvore

Karlo - vić J - va-ne, Kar-lo - vić J - va-ne) *vidi opaske kod br. 92*

Gradi dvore Karlović Ivane;
 sva su vrata od suvoga zlata,
 a pendžeri sitnoga bisera.
 I on ima devet paunova,
 i on ima devet paunica,
 i pred njima kunu bilisanu,
 i još ima tunju kraj ognjišća.
 To se čudo na daleko čulo,
 tad se tužba do cara dovukla,
 pa car zove Ivana pred sebe:
 »Oj, Ivane, Karlović Ivane,
 na tebe mi tužba dodijala,
 da ti jesi dvore zagradijo
 da i' takve ni u mene nema.
 I da imaš devet paunova,
 i da imaš devet paunica
 i pred njima kunu bilisanu,
 i da imaš tunju kraj ognjišća.«
 Al govori Karlović Ivane:
 »Istina je, moj čestiti care.
 Što su rekli devet paunova,
 to je moje devet mile braće.
 Što su rekli devet paunica,
 to je moje devet nevestica.
 Što su rekli kunu bilisanu,
 to je moja sestrice Jelica.
 Šta su rekli tunju kraj ognjišća,
 to je moja ostarela majka.«
 Al govori care gospodare:
 »Dobro čini i dobru se nadaj!
 Ja ću tebe dobro učiniti,
 moj um ću te ćerkom oženiti!«
 Al govori Karlović Ivane:
 »Fala tebi, moj čestiti care!
 Evo ima devet godin' dana
 i desete četiri meseca
 što se junak oženijo jesam.«
 Al govori care gospodare:
 »Ja ću tebe za sina primiti,
 tvoju ljubom ćerkom posestriti.«

Kolo

126 $\text{♩} = 160$

Ajd, i-, ajd i - de-mo u go - ru ze - le - nu,
ajd, i - de-mo, / La - ne, ja i mo-je ja-ŋ(e)./

Ajd idemo u goru zelenu,
u gore je crljena jabuka,
pod jabukom stolac od olova,
na njem sedi Ivo momče mlado,
suze roji i godine broji.
Kad je junak mnogo nabrojio,
sedamdeset i sedam godina,
i još veli: »Ženiti se neću
dok ne ljubim Jugovića seku!«

To začula braća Jugovića...
Dižu kulu gore do oblaka
i u kule seku zazidaše.
Moli boga seka Jugovića
da popu'nu jesenski vetrovi,
da udare gromovi proletni,
da izruše kulu sa oblaka,
da je uzme Ivo momče mlado.

Kolo

127 $\text{♩} = 68$

Ču - va, ču-va ov-ce, ču-va, ču-va ov-ce
Jovan i Jo-vanka, Jo-var i Jo-vank(a), / Oj de-, oj de-vojko,
oj de-, oj de-voj-ko, draga dušo moja, draga dušo moj(a)!/

Čuva ovce Jovan i Jovanka,
Jovan ovce, a Jovanka janjce.
Zaspa Jovo u zelenoj travi,
a Jovanka u rumenoj ruži.
Ko god ide, sve Jovanku budi,
a Jovana niko odnikale,
već njegova sестrica Jelica:
»Ustaj, Jovo, moj brate rođeni,

pala ti je rosa po košulji!«
»Okan' me se, moja mila seko!
Pävo mi je i jad na srdašće
za Jovankom, lijepom devojkom!
Ovo ima devet godin' dana
što ja š njome belo stado čuvam,
š njom divanim, reći ne izmamim,
u nju gledam, oka ne ugledam.«

„Na mestu”

128 $\text{♩} = 80$

Bo - lo - va - la mi - la ma - te - ri - na,

bo - lo - va - la mi - la ma - te - ri - na,

/Zla - to mo - je!)

Detailed description: The musical score for 'Na mestu' is written in 9/4 time with a tempo of quarter note = 80. It consists of three staves of music. The first staff starts with a treble clef and a key signature of two flats (B-flat and E-flat). The melody is written on a single line with various note values and rests. The lyrics 'Bo - lo - va - la mi - la ma - te - ri - na,' are written below the notes. There are first, second, and third endings marked with boxes containing the numbers 1, 2, and 3 respectively. The second staff continues the melody with similar note values and rests, with the lyrics 'bo - lo - va - la mi - la ma - te - ri - na,' below it. The third staff concludes the piece with the lyrics '/Zla - to mo - je!)' and a double bar line.

Bolovala mila materina,
bolovala devet nedeljica.
Kad deseta nedelja nastane,
mala mile máme govorila:

»Mila majko, podigni me malko
da još vidim jednom Sunce žarko,
Sunce žarko, a i tebe, majko!«
To izusti i dušicu pusti.

Kolo

129 $\text{♩} = 184$

De - vojka je bre - be - ri - ku bra - la, de - voj - ka - j(e),

Oj, de - voj - ko, draga du - šo mo - ja, oj, de - voj - k(o)!)

Detailed description: The musical score for 'Kolo' is written in 4/4 time with a tempo of quarter note = 184. It consists of two staves of music. The first staff starts with a treble clef and a key signature of two flats. The melody is written on a single line with various note values and rests. The lyrics 'De - vojka je bre - be - ri - ku bra - la, de - voj - ka - j(e),' are written below the notes. There are first and second endings marked with boxes containing the numbers 1 and 2 respectively. The second staff continues the melody with similar note values and rests, with the lyrics 'Oj, de - voj - ko, draga du - šo mo - ja, oj, de - voj - k(o)!)' below it. The piece ends with a double bar line.

Devojka je breberiku brala,
nabrala je krilce i rukavce,
isplela je tri zelena venca.
Prvoga je sebe ostavila,
drugoga je svoje seke dala,
trećega je niz vodu pustila:
»Plivaj, plivče, moj zeleni venče!

Kad otplivaš do Ivina dvora,
pa upitaj Ivanovu majku
bu l' se skoro Ivo oženiyo!
Nek ne uzme udovicu staru,
već nek uzme devojčicu mladu:
udovačko ruvo poderato,
devojačko ruvo uležato!«

(varijanta br. 130)

„Na mestu”

130 $\text{♩} = 64$

Vi - so-, vi - so - ka je go - ra i pla - ni - ne,

vi - so-, vi - so - ka je go - ra i pla - ni - ne

Detailed description: The musical score is for a piece titled 'Na mestu'. It is in 2/4 time with a tempo of quarter note = 64. The key signature has two flats (B-flat and E-flat). The melody is written on a treble clef staff. The lyrics are 'Vi - so-, vi - so - ka je go - ra i pla - ni - ne,'. There are first and third endings marked with boxes containing the numbers 1 and 3 respectively.

Visoka je gora i planine,
ne može je tica nadletati,
da kam' bi ju Ivo nad'odijo.
Tu je Mara tri pavuna pasla,
pa je splela tri venca zelena.
Prvoga je po Drene pustila:
»Plivaj, plivče, moj zeleni venče,
i doplivaš do Ivina dvora,
pa upitaj Ivanovu majku:
— Očeš, majko, Ivana ženiti? —«
»Bome neću, devojčice mlada,
dok ne prođu mladi regulaši.«
Kad je Mara drugoga pustila:
»Plivaj, plivče, moj zeleni venče,

i doplivaš do Ivina dvora,
pa upitaj Ivanovu majku:
— Očeš, majko, Ivana ženiti? —«
»Bome neću devojčice mlada,
moj je Ivo jako oboleo.«
Kad je Mara trećega pustila:
»Plivaj, plivče, moj zeleni venče,
doplivaš do Ivina dvora,
pa upitaj Ivanovu majku:
— Očeš, majko, Ivana ženiti? —«
»Bome neću, devojčice mlada,
ja sam svoga Iva oženila
s crnum zemljum i zelenum travum!«

(varijanta br. 129)

Kolo

131 $\text{♩} = 78$

Oj, Po-že-go, željo moja, oj, Požego, željo moja,

Oj, de-voj-ko, dušo moja, oj, devoj-ko, du-šo moja !!

Detailed description: The musical score is for a piece titled 'Kolo'. It is in 5/8 time with a tempo of quarter note = 78. The key signature has two flats (B-flat and E-flat). The melody is written on a treble clef staff. The lyrics are 'Oj, Po-že-go, željo moja, oj, Požego, željo moja,'. There are first and third endings marked with boxes containing the numbers 1 and 3 respectively.

Oj, Požego, željo moja,
u te jesam željan doći,
al ne mogu Save proći
jer je Sava voda plava,
plava, vita, zanosita:
sinoć Marka zanjela,
jutros rano iznijela.
Da j' u Marka svoja majka,
za dan bi mu glase čula

aj za drugi razabrala,
aj za treći nad njeg došla.
Neg j' u Marka tuđa majka:
za godinu glase čula
aj za drugu razabrala,
aj za treću nad njeg došla.
Kroz kosti mu trava nikla,
kroz vilice koprivice.

Kolo
♩ = 70

132

Oj, J - va - ne, mi - lo ja - nje, oj, J - va - ne,
oj, J - va - ne, mi - lo ja - nje, oj, J - va - ne. (Povisilica u za-
gradi: nepostojano-
čas f, čas fis)

»Oj, Ivane, milo janje,
ti, ćeš, janje, umrijeti.
Što ćeš majke ostaviti
i Jelice seke svoje,
Magdalene ljube svoje?»
»Majke oću ostaviti
bele dvore, ravno polje,
a Jelice seke svoje
silno blago nebrojeno.

Magdalene neću ništa,
Magda j' mlada, udat će se!
Kada Ivo umiraše,
onda Magdu isprosiše,
kada Ivu ponesoše,
onda Magdu povedoše,
kada Ivu zakopaše,
onda Magdu povenčaše.

Kolo
♩ = 80

133

Ajd i - demo da i - de - mo, ajd i - demo da i - dem(o),
/Stoji kamen do ka - me - na, ja sam, di - ko, još male - nca./

Ajd idemo da idemo
v Drenom boke u snuboke!
Razleva se Drena voda
velka ladna i duboka.
Zapoveda starešina:
»Gazi vodu, vojvodina!
Al govori vojvodina:
»Nek ju gazi duvegija
kojemu se ljuba vodil!
On zagazi blizu kraja:
konju voda do kolena,
a junaku do ramena.
On zagazi malo dalje:

nesta konja i junaka,
samo kapa s perjem plava.
Plače, javče devojčica:
»A joj meni i do boga,
nit sam snaja ni devojka,
nit sam mlada udovica!
Ak' se vratim k stare majke,
reći će mi stara majka:
— To su, Mare, brzi gosti! —
Ako dojdem k sekrvice,
reći će mi sekrvica:
— De ne' sina, ne' ni snaje! —

134 „Na mestu”

$\text{♩} = 64$

Le - pa Ka - ta na tri me - de ra - sla,

(oj) lepa kata na tri mede ra-sla, (Mila di-ko mo-ja!) (var. br. 96)

The musical score is written on two staves. The first staff is in 4/4 time with a tempo marking of quarter note = 64. It begins with the number 134. The melody is in a key with one flat (B-flat major or D minor). The lyrics 'Le - pa Ka - ta na tri me - de ra - sla,' are written below the notes. There are first and second endings marked with '1' and '2' in boxes. The second staff continues the melody and includes the parenthetical lyrics '(oj) lepa kata na tri mede ra-sla, (Mila di-ko mo-ja!) (var. br. 96)'. The second staff ends with a double bar line and a key signature change to two sharps (F# major or D minor).

Lepa Kata na tri mede rasla,
 za nju su se zemlje zavađale,
 Crna Gora i Ercegovina,
 sedam banâ, devet kapetana,
 i ban Đuro sa zlatnoga Stolca.
 Ljuto ju je majka uklinjala:
 »Volila bi da si napol slepa
 neg' što jesi tako odveć lepa!«
 To se Kate jako na žal dalo,
 ona ode Drene vode ladne:
 »Dreno voda, tebe telo moje,
 vam, ribice, plave oči moje,
 pijavice, vama obrvice,
 vam snašicam svi junaci moji,
 vam devojkam sva lepota moja!«
 To zgovori i u Drenu skoći,
 to izusti i dušicu spusti.

„Na mestu“

♩ = 80

135 a

Ka - da u - mre, ka - da u - mre

O - mer' go - spo - di - ru, ka - da u - mre,

/Zla - to mo - je! / O - mer' gos - podi - ru; / Oj, de - voj - ko! /

Kolo ista pjesma u kolu

♩ = 82

135 b

Ka - da u - mre, ka - da u - mre

O - mer go - spo - di - ru, ka - da u - mre,

/Ja - nje mo - je, dra - ga du - šo mo - j(a)! /

Kada umre Omer' gospodinu,
kad mu umre njeg'va verna ljuba,
njem' ostaje Mere sirotica.
Vata s' Mere bābi oko vrata:
»Mili bābo, de je naša majka?«
»Ošla j' majka, dete, u rodove.«
»Mili bābo, kad će doći majka?«
»Doć će majka za godinu dana.«
To ne projde ni nedelja dana,
oženi se Omer' gospodine,
on uzima lijepu devojku.
Rano rani lijepa devojka,
rano rani za goru na vodu.
Za njom ide Merjanica mala:
»Stan', pričekaj, moja mila majko!«

»Što ćeš za mnom, zmiya te ujela?!«
Kak' se ona lako obazrela,
još je lakše Mere udarila,
Kak' je ona lako udarila,
dva joj bela zuba iskočila
i dva mlaza krvi iz obraza.
Ali nešto iz zemljice viče:
»Oj, inoćo, inoćice moja,
ne tuci mi sirotice moje,
ne tuci je, rodila je nesi!
Ne deri joj taneni' košulja,
ne deri joj, krojila i' nesi!
Ne deri joj rumeni' ružica,
ne deri joj, sadila i' nesi!«

„Na mestu”

136a $\text{♩} = 64$

Si - noć J - vo z majkom ve - če - ra - o,
 si noć J - vo z majkom ve - če - ra - o / Ši - ri gra - ne, ja - blane!
 Je l' me ču - ješ, dra - ga - ne?!

ista pjesma u kolu

136b $\text{♩} = 75$

Si - noć J - vo z majkom ve - če - ra - o,
 si - noć J - vo z majkom veče - ra - o, / Janje moj(e)!!
 (Smizilice u zaigradi označuju nepostojanu visinu tona, čas „as”, čas „a”)

Šinoć Ivo z majkom večerao
 suva kruva i ljutoga luka.
 Njemu ljuba sjajnim lučom svetli
 pađe Ive iskra na rukave.
 To spazila Ivanova majka,
 pa je Ivi tijo govorila:
 »Vidiš, Ivo, kak' te ljuba žeže!
 Požgala ti dvore i timare
 i te tvoje pisane rukave!»
 To se Ive vrlo ražalelo,
 pljusnu Maru po bijelu licu.
 Kako ju je milo udarijo,
 odma' joj je tri zuba izbijo.
 To se Mare vrlo ražalelo,
 pa otide u gornje čerdake,
 pa otvara pisane sanduke,
 pa izvadi sjajno ugledalo,
 pa je Mare tijo govorila:
 »Belo lice, kak' si potamnelo!

Da b' zbog koga, ne bi ni žalila,
 neg' zbog stare Arapinke majke!
 Ona misli niko je ne čuje,
 to počula Ivanova majka,
 pa je Ive tijo govorila:
 »Vidiš, Ivo, kak' te ljuba kunel!»
 To se Ive vrlo ražalelo,
 pa otide u gornje čerdake,
 pa otvara šarene sanduke,
 pa izvadi sablju okovanu,
 pita Maru: »Bi li te po vratu,
 ali bi te po svilenu pasu?»
 Al je Mara tijo govorila:
 »Nemoj mene po bijelu vratu,
 jerbo češ mi gerdan rasipati
 što ć' ostavit tvoje seke male —
 već udari po svilenu pasu!»
 Kako ju je milo udarijo,
 na sablji joj čedo izvadijo,

pa natakne na sabljicu oštru,
 pa ga nosi stare mile majke,
 pa je njojzi tijo govori:
 »Na ti, majko, zelenu jabuku
 kojoj nesi dozreleti dala,
 kad si tresla i danjom i noćom,
 kad si tresla jutrom i večerom
 i na podne kad k obedu dojdem!«
 Pa zamane svojom oštrum sabljum,
 sabljum mane, odseče joj glavu.
 Ode Ivo u gornje čerdake
 pa on pita svoju vernu ljubiu:
 »Ljubo moja, draga dušo moja,

bi l' što jela il bi vino pila?«
 »Nit bi jela nit bi bi vino pila,
 već mi podaj tinte i papera
 da ja pišem svoje mile majke
 da mi šalje tri košulje tanke:
 s jednum budem bôlu bolovala,
 z drugim budem rane zavijala
 s trećum budem v crnu zemlju legla.
 Dal'ko će me majka zakopati,
 čak u bašču pod žutu narandžu
 'de će moći uvek mene doći,
 jutro' rano i u večer kasno.«

Kolo
 ♩ = 80

137

Si - noć A - le, si - noć A - le

do - pe - la de - voj - ku, do - pe - la de - voj - ku

Sinoć Ale dopela devojku,
 ujutro mu sitna knjiga dojde
 da on ide u carevu vojsku.
 On ne ide na godinu dana,
 već on ide na devet godina.
 Razbole se Alina devojka,
 boluvala devet godin dana.
 Al govori Alina devojka:
 »Sekrvice, moga Ale majka,
 napoj mene lađanum vodicum!«
 »Nemam, snajo, niti jedne kapi.«
 »Oj, zelvica, pod bogom sestrica,
 sitan biser na krilu j' mojemu,
 napoj mene lađanum vodicum!«
 »Kad bi' tebe vodum napojila,
 biser bi' ti s krila prosipala.«
 Za to vreme dojde Ale z vojske.

Z dalka ga je majka opazila,
 kroz prozore vodu prolevala
 da je Ale u dvoru ne najde.
 Kad je Ale dvoru dolazijo,
 najde bolnu vernu lubu svoju.
 »Ti si mene bolna u krevetu?«
 »Napoj mene lađanum vodicum!«
 Nit se Ale nije odmorijo,
 uzme vjedro pa ode po vodu.
 Kad se Ale dvoru povratijo,
 najde mrtvu vernu lubu svoju.
 Triput ju je šetom opšetao,
 a četvrti mrtav kraj nje pao.
 Njegova je govorila majka:
 »Da sam znala da t' je tako mila,
 bila bi ju z vinum napojila.
 a kam' ne bi' lađanum vodicum!«

„Na mestu”

138 $\text{♩} = 180$

Sunce sja-lo, /Ka - to!/, a - li ga je ma - lo,
sunce sjalo, /Zelen bo - re, mi - lo ja - nje mo - je!/
1 1 1 1

Sunce sjalo, ali ga je malo,
još je manje Matijevoj majci.
U petak se razbolijo Mato,
u subotu vazdan bolovao,
u nedelju rano umirao.
Daleko ga ne kopala majka,
već u bašču pod žutu naranču,
kako g' more češće oblaziti,
oblaziti, pesme izvoditi.
Kuka majka kano kukavica:
»Je l' te, Mato, crna zemlja teška,

crna zemlja i zelena trava?»
»Nije, majko, crna zemlja teška,
nit zemljica nit zelena trava,
već su teške devojčke kletve.
Zakun', majko, svakoga junaka
koji ljubi potajno devojku,
koji ljubi a uzet je neće!
Jer su teške devojčke kletve:
kada kune, do boga se čuje,
kad uzdiše i gora se niše,
kad zaplače i bogu je žal!»

Kolo

139 $\text{♩} = 94$

Dve su drûge, dve su drûge skupa drugo - va - le,
dve su drûge, /Lato moje!/, skupa drugova - le, /Oj, devojko!/
3 2 3 1

Dve su drûge skupa drugovale,
u jednoj se vodi umivale,
tu su vodu pod borek zlevale.
Taj se borek svemu svetu tuži:
»Ili mene bora posekajte,
Il dve drûge dal'ko razudajte:
jednu k suncu, a drugu k mesecu!»
Jedna drugoj po zvezda' poruča:
»Oj, ti, drûgo, drugarice moja,
je li tebe sva družina dobra?»

»Mene moja sva družina dobra!
Sekrvica kano mila majka,
dever mi je kano mili bratec
a zelvica kano i sestrica;
sveker mi je kano mili očko,
a dragi m' je kano šarka zmiija!
Šarka mu se oko srca vila
i u njemu zimu zimovala,
na proleće jato ispeljala,
malo jato, tri stotine glava!»

Kolo
♩ = 80

140

Oj, ja - bu - ko, oj, ja - bu - ko,

po - ve - lo ti gra - nje, oj, ja - bu - k(o)

»Oj jabuko, pavelo ti granje,
što zaslanjaš na mom dvoru vrata
da ne vidim kud se bratac šeće!«
Bratac šeće, govoriti neće,
već njegova sestrice Jelica:
»Što je tebe, moj mili brajenek?«
»Ne pitaj me, sestrice Jelice!
Sutra će mi sudnji danak doći,
Turci će mi da odseku glavu.«
»Ne boj mi se, moj mili brajenek!
Oj ja imam do tri sina svoja,
jednoga ću položiti za te.«
Ona budi najstarejeg sina:
»Ustaj, Pepo, moje ime lepo,
Ustaj, Pepo, vujcu u svatove!
Vujec će te lepo dočekati
a i vujna lepo darovati.«
»Ne mrem, majko, bol' me glava jako.«
Ona budi najsrednjeg sina:
»Ustaj, Mato, moje ime zlatno,
ustaj, Mato, vujcu u svatove!
Vujec će te lepo dočekati
a i vujna lepo darovati.«
»Ne mrem, majko, bol' me ruka jako.«
Ona budi najmlajšega sina:
»Ustaj, sine, vujcu u svatove!«
Ide sinek, veselo poskoči,
sinek peva, majka, suze leva.
Kad je stigo na pol polja ravna,
otud idu tri Turčina mlada.
Prvi veli: »Lijepa junaka!«
Drugi veli: »Žalosna mu majka!«
Treći skoči i odseče glavu.
Mrtva glava majci progovara:
»Ta prokleta svaka majka bila,
koja dala sinka za brajinka!«
(varijanta br. 141)

„Na mestu”
♩ = 104

141 a

Se - stra bra - ta, se - stra bra - ta

na ve - če - ru zvala, se - stra bra - ta,

!Zla - to mo - je!/, na ve - če - ru zval(a) (var. br. 56)

Kolo
♩ = 50

ista pjesma u kolu

141 b

Se - stra bra - ta na ve - če - ru zvala,

se - stra bra - ta na ve - če - ru zval(a)

Sestra brata na večer u zvala:
 »Ajde, brate, k mene večerati!
 »Ja ne mogu, sestro, večerati,
 več ja moram jade jadovati.
 Sinoč jesam kavgu započeo
 i ubijo jedinca u majke,
 pa car neće ni srebra ni zlata,
 več on oče u zamenu glavu,
 ili moju il koga mojega.«
 »Ne boj mi se, moj bratac rodeni!
 Oj ja imam tri rodena sina,
 jednoga ću caru pokloniti,
 svoga brata glavu iskupiti.«
 Šalje majka najstarejeg sinka:
 »Ajde, sinko, vujcu u svatove!
 »Borme nejdem, stara mila majko,
 ljuto me je glava zaboela.«
 Šalje majka naj srednjega sina:
 »Ajde, sine, vujcu u svatove!«

»Borme nejdem, stara mila majko,
 ljuto me je zubak zabolijo.«
 Zove majka najmlađega sinka:
 »Ajde, sinko, vujcu u svatove!
 »Borme idem, stara mila majko.«
 Rade mladem glavu izgubiti,
 nego majke iz volje izići.
 Ide junak preko polja ravna
 kano zvezda preko neba sjajna.
 Kad je došo na vis u planinu,
 sretoše ga do tri Arapina.
 Prvi veli: »Lepoga junaka!
 Drugi veli: »Žalit će ga majka.«
 Treći reče i glavu odseče...
 pade glava u majkino krilo.
 Mrtva glava majke progovara:
 »Svaka majka da prokleta bila,
 koja dala sina za brajena!
 (varijanta br. 140)

„Na mestu”

142 a $\text{♩} = 60$

0 - vo ima de- vet godin' da- na, de- vet godin' da- na

Detailed description: This is a musical score for a vocal line. It starts with a treble clef and a 3/4 time signature. The tempo is marked as quarter note = 60. The key signature has two flats (B-flat and E-flat). The melody consists of eighth and quarter notes, with some triplets. There are three triplet markings above the staff. The lyrics are '0 - vo ima de- vet godin' da- na, de- vet godin' da- na'.

Kolo ista pjesma u kolu

142 b $\text{♩} = 86$

0 - vo, o vo i - ma de - vet godin' da - na,

10j, Ma - ri - ce mo - ja, ver - na lju - bo moj(a)!!

Detailed description: This is a musical score for a kolo (dance) line. It starts with a treble clef and a 3/8 time signature. The tempo is marked as quarter note = 86. The key signature has two flats. The melody consists of quarter and eighth notes, with some triplets. There are three triplet markings above the staff. The lyrics are '0 - vo, o vo i - ma de - vet godin' da - na, 10j, Ma - ri - ce mo - ja, ver - na lju - bo moj(a)!!'.

Ovo ima devet godin' dana
 što se jesam od majke udala,
 nit ja k majke, niti majka k mene.
 A ja ode k stare mile majke:
 »Dobro jutro, stara mila majko!«
 Stare majke oči zaplakane.
 »Što su vama oči zaplakane?«
 »Ceri mila, u dimu sam bila.
 Bratac Ivo z daleka se ženi,
 sestra Jela s' daleko udala.«
 A ja ode u gornje čerdake —
 bratac Ivo na skolku počiva,
 sestra Jela dušice zdijeva.

(varijanta br. 143)

„Na mestu”

143 a
 Fa-la maj-ki, fala majki ko-ja me rodi-la-

Kolo

ista pjesma u kolu

143 b
 Fa-la maj-ki ko-ja me ro-di-la,
 fa-la maj-ki ko-ja me ro-di-la(a)

»Fala majki koja me rodila,
al ne fala koja me udala,
koja mene za nemila dala,
za nemila, Mijata ajduka!
Sinoć Mijo iz ajduka dojde,
jutros sam mu dva berluka prala,
dva berluka, obadva krvava.
Ja se fati pa u džepu najde
mali prstac i na njemu burma;
ja pomisli: konda j' brata Ive.
Ja se fati pa u drugom najde
žute kose svilom opletene;
to konda su moje seke Mare.«
Još je Jele bila u divanu,
al eto ti dve majkine sluge.
»Bogaj vama, materine sluge,
kaka vas je nevolja donela?«
Al govore dve majkine sluge:
»Ne pitaj nas, Jele materina!
Tvoja ti je poručila majka
da se ođma' u svatove spremaš!
Tvoja majka dva veselja pravi,
Ivu ženi al Maru udaje.«
»Pričekajte, sluge materine,
dok ja idem u gornje čerdake
da obučem svilu na bjelinu;
dok zasedlam ja vrana konjića
što ću baći od milošte dati,
i odrežem dva aršina svile
što ću seki na darove dati;
još d' odrežem tri aršina platna
da ji' mećem bratu na barjake!«
Al govore materine sluge:
»Bogaj tebi, Jelo materina,
ajde, Jelo ti ne pazi toga!

Tvoja majka dosta ima ruva,
više ruva nego bijela kruva,
više zlata nego bijela platna!«
Al ne sluša sluge lepa Jela,
trči Jele u gornje čerdake
pa otvara pisane sanduke,
platno svlači aj svilu oblači
i izvadi sve što j' za darove,
bratu vranca, seji belu svilu,
i odreže tri aršina platna
što će braji biti za barjaka —
pa se krenu materinu dvoru.
Kad su išli kroz goru zelenu,
sva je gora krvcum poškrapana.
Ona pita sluge materine:
»Bogaj vama, materine sluge,
šta je gora krvcum poškrapana?«
Al govore materine sluge:
»To su lovci srnu ulovili
pa su goru krvcum poškrapali.
Ajde, Jelo, ti ne pazi toga!«
Kad su došli blizu bijela dvora,
ne čuju se bubanj ni svirale,
već se čuju drveni majstori.
Al govori Jela materina:
»Bogaj vama, materine sluge,
ne čuju se bubnji ni svirale,
već se čuju drveni majstori!«
»Ne budali, Jelo materina!
To su svati seli užinati,
pa s' u klupe noge potrgali.«
Kad su došli pred majkine dvore,
al pred dvorom tajno kolo igra
i čuje se grlo materino

'deno kuka kako kukavica...
 al iz dvora mrtvog Ivu nose,
 Ivu nose, a Maru odneli...
 Pade Jela na gola kolena
 i proklinje materine sluge:
 »Bog ubižo materine sluge

što mi nesu pravo kazivali,
 što ja idem majki pevajući,
 što ja nejdem majci tugujući!«
 Pade Jela na zemljicu crnu,
 kak' je pala tak dušu spuščala:
 »Eto, majko, i trećeg veselja!«

(varijanta br. 142)

Kolo
 ♩ = 62

Dva se dra-ga od-ma-la gle-da-la,
 dva se dra-ga od-ma-la gle-da-la)

Dva se draga odmala gledala,
 Omer momče, Merima devojka.
 Kad je Omer za ženidbu bijo
 i Merima za udaju bila,
 govorila Omerova majka:
 »Oj Omere, moje belo pero,
 ti ne zimiži Omerke devojke,
 Omerka je sirota devojka,
 već ti zemi Atlagića zlato!
 Još je Fata i roda bogata,
 i tebe će potpomoći blago!«
 Al govori Omer momče mlado:
 »Neću bome, stara mila majko!«
 Majka za to haje i ne haje,
 nego sinu sakupi svatove,
 ona ode sarna po devojku.
 Kad su došli do bijela dvora
 al govori Fatima devojka:
 »Bogaj tebe, stara mila majko,
 kakav danak bez žarana sunca
 kakvi svati bez mlada ženika?!«
 Al govori Omerova majka:
 »Ajde, dušo, ti ne pazi toga,
 ljuto ga je glava zabolela!«
 Kad su došli do bijela dvora,
 majka zove sina jedinoga:
 »Oj Omere, moje belo pero,
 'odi skini zlato sa konjica!«
 Al govori Omer momče mlado:
 »Nejdem bome, stara mila majko!«

Majka zvadi svoju belu dojku
 pa Omeru tijo besedila:
 »Prokleta ti moja 'rana bila
 ako zlato sa konja ne skineš!«
 To se njemu vrlo ražalilo,
 pa on skine zlato sa konjica.
 Kad su došli u bijele dvore,
 on otpira pisane sanduke
 pa on vadi sitnu tamburicu,
 sitno igra i milo popeva:
 »Oj Omerka, draga dušo moja,
 ti mi sada troju misel misliš!
 Oj Omerko, draga dušo moja,
 ti mi sada prvu misel misliš
 da večeram Zagorkum devojkum.
 Ne večeram, ti mi živa bila!
 Oj Omerko, draga dušo moja,
 ti mi sada drugu misel misliš
 da govorim Zagorkum devojkum!
 Ne govorim, ti mi živa bila!
 Oj, Omerko, draga dušo moja,
 ti mi sada treću misel misliš
 da ja ležem Zagorkum devojkum.
 Ja ne ležem, ti mi živa bila!«
 Zemlji pade, bogu dušu dade.
 Mrtva glava z zemlje progovara:
 »Oj prokleta svaka majka bila
 kâ rastavlja i milo i drago
 a sastavlja nemilo, nedrago!«

Kolo
♩ = 160

145

Bo - lu - va - la zla - ta - ro - va Ka - ta,

bo - lu - va - la zla - ta - ro - va Ka - ta, / Jarje mo - j(e)!!

Boluvala zlatarova Kata,
boluvala godinicu dana.
Kad je Kate bola dodijalo,
ona zove svoju drugaricu:
»Oj, ti drugo, drugarice moja,
lepo svoju drugaricu spremi,
plavu roklju, svilenu maramu,
bele štumfe, cvekane cipele;
lepi kovčeg daj mi izdelati
s plavum maljom a pozlatnim granjem!
I tad skupi trgovačke kalfe
da me nose banovim sokakom,
da me vidi banoviću Ivo,
da me vidi mrtvu kano živu!«
To je druga drugu poslušala,
lepo svoju drugaricu spremi,
plavu roklju, svilenu maramu,
bele štumfe, cvekane cipele;
lep je kovčeg dala izdelati
s plavum maljom a pozlatnim granjem;
i skupila trgovačke kalfe
pa ju nose banovim sokakom.
Kad su došli do Ivina dvora
al išeta Ivo momče mlado:
»Bogaj vama, četiri nosača,
tu polož'ite oto mrtvo telo!«
Triput ju je šetom opšetao
a četrti mrtav uz nju pao.
Mrtva glava s trave progovara:
»O prokleta svaka majka bila
kâ rastavlja i milo i drago
a sastavlja nemilo nedrago!«
Oboje ji' skupa zakopaše,
kroz zemljicu ruke sastaviše
a u ruke crvene jabuke.

A (a₁ a₂)
B (b₁ a₂ b₁)

A B
C B C

„Na mestu”

♩ = 100

146 a

Či - ja j' o - no, či - ja j' o - no li - va da ze - le - na,

či - ja j' o - no, či - ja j' o - no li - va - da ze - le - na

Detailed description: This is a musical score for a piece titled "Na mestu". It is in 3/4 time with a tempo of 100. The key signature has one flat (B-flat). The score consists of two staves. The first staff has a treble clef and a key signature of one flat. The second staff has a bass clef and a key signature of one flat. The lyrics are written below the notes. There are Roman numerals (VII) above some notes, and a circled number 3 in a box at the end of the first staff and a circled number 1 in a box at the end of the second staff.

Kolo

♩ = 120

ista pjesma u kolu

146 b

Či - ja j' o - na li - va - da ze - le - na,

či - ja j' o - na, / Mi - lo ja - nje mo - j(e)!

Detailed description: This is a musical score for a piece titled "Kolo". It is in 4/4 time with a tempo of 120. The key signature has one flat (B-flat). The score consists of two staves. The first staff has a treble clef and a key signature of one flat. The second staff has a bass clef and a key signature of one flat. The lyrics are written below the notes. There are Roman numerals (2) above some notes, and circled numbers 1 and 2 in boxes. The second line of lyrics is underlined.

Čija j' ono livada zelena
 po koj' pase jelenče zviijeri,
 za sat pase, za dva nasluvava?
 Pitala ga lijepa devojka:
 »Šta ti tako na satove paseš,
 za sat paseš, za dva nasluvuješ?«
 »Ne pitaj me, lijepa devojko!
 Imal jesam jednu košuticu,
 otišla je za goru po vodu.
 Al su mi ju lovci ulovili,
 al su mi je drugi premamili.«
 »Oj, jelenče, mi smo jedne sreće!
 Imala sam prama sobum draga,
 preote ga moja drugarica.
 Dabogda se š njime pomamila,
 te pomamna po gore 'odila,
 travu pasla, z lista vodu pila!«

Kolo

147

$\text{♩} = 66$

Tambur bi-je, tambur bi-je La-ti-ni-ne Ma-to,

tambur bi-je, /Llato mo-je!/ La-ti-ni-ne Ma-t(o)

Tambur bije Latinine Mato,
 tambur mu se do pô sela čuje.
 Slušala ga Katica devojka,
 slušala ga pa je govorila:
 »Mila majko, evo moga Mate!«
 »Kakvog Mate, živ ne bijo majci!«
 Ljuto j' Matu zbolela glava,
 a on ide trage unatrage,
 pa on ide staroj svojoj majci:
 »Oj, starice, stara mila majko,
 vi mi ajte u gornje čardake,
 ster'te meni mekanu ložnicu!
 Ne ster'te mi dugo ni široko,
 već mi ster'te meko i visoko!
 Ljuto j' mene zbolela glava,
 čini mi se preboleti neću!«
 Al govori stara mila majka:
 »O moj Mato, moje milo janje,
 da te nije urekla devojka?«
 »Ne budali, stara mila majko!
 Nije mene ni vid'la devojka
 a kamoli da j' mene urekla.«

„Na mestu”
♩ = 108

148 a

Gorom, go-rom i - du ki - će - ni sva - to - vi,
ki - će - ni sva - to - vi, / Oj, mo - ja de - voj - ko!!

Detailed description: This is a musical score for a piece titled "Na mestu". It is in 10/8 time with a tempo marking of quarter note = 108. The key signature has two flats (B-flat and E-flat). The melody is written on a single staff with lyrics underneath. There are first endings marked with a box containing the number 1. The lyrics are: "Gorom, go-rom i - du ki - će - ni sva - to - vi, ki - će - ni sva - to - vi, / Oj, mo - ja de - voj - ko!!".

Kolo
♩ = 84
ista pjesma u kolu

149 b

Gorom i - du ki - će - ni svatovi, go - rom i - du
ki - će - ni svato - vi, / Oj, de - vojko, draga du - šo moja,
oj, de - voj - ko, dra - ga du - šo mo - j(a)!!

Detailed description: This is a musical score for a piece titled "Kolo". It is in 5+5/8 time with a tempo marking of quarter note = 84. The key signature has two flats. The melody is written on a single staff with lyrics underneath. There are first endings marked with a box containing the number 1. The lyrics are: "Gorom i - du ki - će - ni svatovi, go - rom i - du ki - će - ni svato - vi, / Oj, de - vojko, draga du - šo moja, oj, de - voj - ko, dra - ga du - šo mo - j(a)!!".

Gorom idu kićeni svatovi,
gorom idu, med sobum govore:
»Ova gora nikad nije sama
al bez vuka ali bez ajduka!«
Puće puška iz gore zelene
baš spod one crvene jabuke
i ubije Ivu momče mlado.
Osta Mara glasno tugujući.
K njoj pristupi trideset ajduka
i med njima baša arambaša:
»Imaš koga ti od roda svoga?«
»Imam majku i staroga bābu.
Imala sam brata jedinoga,
otišo je med tridest ajduka
da im bude nji'ov arambaša.«
On izvadi iljadu dukata:
»Na t', Marice, iljadu dukata,
pa se vrati dvoru bijelomu,
'rāni majku i staroga oca!
Ja ti više kući doći neću!
Puška planu i junak izda'nu.

„Na mestu”
♩ = 176

149 a

Ra - sla, ra - sla jel - va, ra - sla,
ra - sla jel - va u - sred Sa - ra - je - va,
u - sred Sa - ra - je - va, / Ver - na lu - ba mo - ja! /

Kolo
♩ = 70

149 b

ista pjesma u kolu

Ra - sla jel - va u - sred Sa - ra - je - va,
/ Oj, de - voj - ko, dragaj du - šo mo - j(a)! /

Rasla jelva usred Sarajeva,
oko jelve vito kolo igra
i u kolu ljuba Damjanova.
Viknu junak iz drugoga kola:
»Lakše malo, ljuba Damjanova!
Sve si kolo visom nadvisila
i sva grla pesmom natpevala:
danas će ti Damjan poginuti
baš zbog tvoga bijeloga lica!
Puče puška iz drugoga kola
i ubije Damjana mladoga.
Al govori ljuba Damjanova:
»Alal moje žarano sunašce,
samo si mi počelo sijati,
a sada me moraš ostaviti!«

Kolo
♩ = 60

150

Dve su, dve su će-ri, dve su, dve su će-ri

u ma-te-re rasle, u ma-te-re ras(le), / Oj, de-, oj, de-vojko,

oj, de-, oj, de-voj-ko, draga dušo mo-ja, draga dušo moj(a)!!

Dve su ćeri u matere rasle,
jedno j' Manda, drugo j' Katarina.
Katu prose sa sve božje strane,
ali Mandu niko odnikale.
Katu prose i isprosili je.
Manda zove Katicu u šetnju.
Kad su došle do jele zelene,
pa su sele pod jelu zelenu,
Manda vadi nože iza pasa,
kolje Katu po belome vratu.
Ide Manda kući tugujući;
pita majka: »De t' je Katarina?«
»Ošla Kata za goru zelenu,
Tamo su je Turci uvatili,
uvatili i Katu odveli.«
Uplaši se Katičina majka:
»Avoj meni, šta će reći Ivo,
kada Ivo po Katicu dojde?!«
»Ne boj mi se, ostarela majko,
Ivo Kate ni vidijo nije,
ti ćeš mene za Katicu dati.«

Kad su došli svati po devojku,
al izlazi mladáni Ivane:
»Oj starice, stara mila majko,
što je naša požutila Kata?«
»Živo ju je zbolela glava.«
Kad su svati povelí devojku,
kad su došli do zelene jele,
grkče gavran na jeli zelenoj
da je Kata ispod jele klata,
da je klata, al nije zaklata —
u jelovo lišće zatrpata.
Skoči Ivo sa belog konjića
pa je traži po jelovu lišću.
Kad je najde vu jelovu lišću,
rane veže lepoj Katarini,
pa je meće sebe na konjića
i vodi je svome dvoru Ivo,
a i š njime kićeni svatovi.
Osta Mande u gorici sama,
u gorici, glasno kukajući.

Kolo

151 $\text{♩} = 80$

Vuk se Des-pet, Vuk se Des-pet

s ljubom za-va-di-jo, Vuk se Des(pet), / Zlato mo-je!/,

s ljubom za-va-di-jo, / Oj, de-voj-k(o)!/

Vuk se Despet s ljubom zavadijo:

»Ljubo moja, rana ružo moja,
jel s' udaji jel u vodu skači,
jel od braće ti talove traži!«

Volila se mlada utopiti
nego svoju braću zavaditi.

Ona ide Drini na bregove:

»Drino vodo, po bogu sestrice,
ne nos' mene od broda do broda,
već me nosi Vuku na bregove
de Vuk Despet vrane konje poji,
vrane konje, sive sokolove!«

Tu se kupe veliki zborovi,
svi zborovi Marini rodovi.

Niko Mare poznati ne more,
poznala je stara mila majka,
poznala joj skute i rukave
što je Mara još kod majke vezla,
Mara vezla, majka Maru klela:

»Čeri Mare, veza ne derala,
već derala u crnoj zemljici!
Kroz njegov' rasla detelina trava,
a kroz usta čemerika ljuta,
kroz vilice sitne koprivice!«

„Na mestu”

♩ = 72

152

Bo - lo - va - lo, bo - lo - va - lo

re - dom Sa - ra - je - vo, bo - lo - valo(j), / Zlato mo - je !,

re - dom Sa - ra - je - vo, / Oj, de - vojko - (j) ! / (vidi var. pjesme br. 5 i 27a)

The musical score is written on four staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 4/4 time signature. It contains the first two lines of music with lyrics 'Bo - lo - va - lo, bo - lo - va - lo'. The second staff continues with 're - dom Sa - ra - je - vo, bo - lo - valo(j), / Zlato mo - je !,' and includes a first ending bracket labeled '1' and a second ending bracket labeled '2'. The third staff continues with 're - dom Sa - ra - je - vo, / Oj, de - vojko - (j) ! / (vidi var. pjesme br. 5 i 27a)' and includes a first ending bracket labeled '1'. The fourth staff shows the continuation of the melody. There are various musical notations such as slurs, accents, and dynamic markings throughout the score.

Varijanta 1. i 2. takta počev od 3. stiha pa do kraja.
Sva kromatika pjevana je vrlo neposfajano, često neodredive visine (ne $\dot{t}$ emperirano)

Bolovalo redom Sarajevo,
ponajviše Ivo i Marica,
Ive leže aj Marice teže.
Često Ivo k Mare dolazijo:
»Janje Maro, je li tebe leže?»
Pruži Mara ruke po jastuke:
»Vidiš, Ivo, kak je mene leže —
svile mi se kosti od bolesti!»
To izusti i dušicu spusti.

Kolo

♩ = 72

153

Uz put, uz put cva-la ro-ži-ca ru-me-na,

/Čuj, Ma-ri-ce mo-ja, vjerna lju-bo moj(a)!/

Pjeva se i u ovakvom ritmu

Uz put cvala rožica rumena,
uz put cvala, na put nalegala.
Nju su brali Ivini svatovi,
svi ju beru, samo Ivo neće,
već on svoju ljubu osjećuje:
»Mare moja, verna ljubo moja,
kad dojdemo pred majkine dvore,
drži mi se mudro i pametno!
Mâ će majka pred nas vino zneti:
lepo primaj, al se ne napijaj!
Prvu čašu tebe će ju dati,
ti ju podaj deveru do sebe,
a dever će kumu venčanome!«
Daleko ji' majka ugledala,
ugledala, pred nji' išetala —
ona daje snaši pejar vina.
Al govori ljuba Ivanova:
»Mene moja majka setovala
da ne pijem prije starijega.«
Ona daje deveru do sebe,
dever daje kumu venčanome.
Pade kaplja konju na ramena,
kaplja pade, živ se konj raspade.
Al govori Ivo momče mlado:
»Vidiš, draga, tak bi tebe bilo
da te nesam lepo setovao!
Ta prokleta stara mila majko!
Devet si mi ljubi otrovala,
i ovu si sad deset u 'tela,
desetu je konjić zamenjolo!«

Kolo

♩ = 70

154

Krevet, kre-vet ste-re, kre-vet, kre-vet ste-re

An-de - li - ja lju-ba, An-de - li - ja lju-b(a),

Oj de-, oj de - voj-ko, oj de-, oj de - voj-ko,

dra-ga du-šo mo-ja, dra-ga du-šo mo-j(a)!!

Opaske:

1.) Pjeva se i u ovom ritmu

2.) Pjevač koji predvodi kod pripjeva (2. solista), vuče "stalno intonaciju svih tonova, „a“ naniže u ton „as“, dok 1. solista uvijek ponovno intonira čisti „a“, i tako se neprestano izmjenjuju te dvije intonacije.

3.) Varijante u toku pjevanja u donjoj dionici

Krevet stere Anđelija ljuba,
krevet stere, krevetu govori:
»Oj, krevetu, mekani dušeku,
zdrav mi Marko na tebe legao,
zdrav legao, bolan ustajao,
da s' naljubim duke Sinkovića
za života Marka Kraljevića!«
To počula ostarela majka,
pa je Marku tijo govorila:

»Da znaš, Marko, kak te ljuba kunel!
Krevet stere, krevetu govori:
— Zdrav mi Marko na tebe legao,
zdrav legao, bolan ustajao,
da s' naljubim duke Sinkovića
za života Marka Kraljevića! — «
»Šuti, majko, ništa ne divani!
(var.: Stara majko, ti se neboj toga!)
Načini mi laganu večeru

i pozovi do stotin' junaka,
 od stotine više ni jednoga —
 od stotine manje ni jednoga —
 samo nemoj duke Sinkovića!
 Kad s' junaki seli za večeru,
 nek' se fali s konjem nek' s oružjem,
 aj neki se i sam sobum fali.
 Ali dođe Anđelija ljuba,
 pa je tijo Marku besedila:
 »Oj, junače, Kraljeviću Marko,
 šta je tebi duka sakrivijo
 da ti njega u gozbinu nećeš?«
 Al joj Marko tijo besedijo:
 »Skoči, ljubo, u gornje čerdake,
 svilu s'lači a zlato oblači,
 pa dovedi duku Sinkovića!
 Skoči kurva na lagane noge,

brzo ode na gornje čerdake,
 svilu s'lači a zlato oblači —
 ode ona do dukina dvora
 i s dukom se vrati do Markova.
 Kad s' odili, usput se ljubili —
 to je Marko s prozora gledao.
 Kad su došli do Markova dvora,
 stade duka u tamburu svirat. . .
 Al zataji Kraljeviću Marko
 da ne pozna otoga junaka:
 »Koja kurva u tamburu lupa?
 Ak' je junak, nek med ljude ide,
 ak' je kurva, nek od dvora ide!
 Al to duka haje i ne haje.
 Skoči Marko, odseče joj glavu:
 »Eto, duka, nek ti bude ljubal«

Kolo
 ♩ = 160

155

Sa - nak sni - la, / Mi - lo ja - nje mo - je !/,

sa - nak sni - la kra - lji - ca go - spo - j(a)

Sanak snila kraljica gospoja,
 svoga sanku, nikom ne kazala,
 već kazala kaurinu banu:
 da se vedro prolomilo nebo,
 da su zvezde kraju pobegnule,
 da j' Danica nasamo ostala.
 Al govori kaurine bane:
 »Što me pitaš, kraljice gospoja,
 što me pitaš, pravo ću ti kazat:
 što se vedro prolomilo nebo,
 to j' kraljeva odsečena glava;
 što su zvezde kraju pobegnule,

to s' kraljeve sirote ostale;
 što j' Danica nasamo ostala,
 to j' kraljica udova ostala.«
 Kad to čula kraljica gospoja,
 svoje sluge odma' je pozvala
 da ubiju kaurina bana.
 To ne prošla ni godina dana,
 al su Turci kralja uvatili,
 uvatili, glavu otkinuli.
 Kraljica je udova ostala
 sa sirote troje dece male.

Kolo
♩ = 144

156

Či - ja j' o - no, či - ja j' o - no
ze - le - na li - va - da, či - ja j' o - no,
/Ela-to mo-je!/, ze - le - na li - va - da

Čija, j' ono zelena livada,
zabranjena, a ne pokošena?
Na njoj Ivo vrane konje pase,
vrane konje, sive sokolove.
Seka mu je ručak donosila.
Sede Ivo ručak ručevati,
seka svoje lišče umivati.
Sinu lišče ko žarano sunce,
dva obraza, dva đula rumena,
dve očice ko dve trninice.
Al govori bratac svojoj seki:
»Seko moja, lepa lišča tvoga!
Sramota je da ga tuđin ljubi,
a greota da ga ja obljubim!«
Ide seka staroj miloj majki:
»Oj, starice, stara mila majko,
rež'te meni dva aršina platna,
dva merena, a dva nemerena,
da ja krijem od Ivana lišče,
od Ivana kano od tuđina,
od tuđina kano od Turčina!«

Kolo.
♩ = 82

157

Za - dre - ma - la J - va - no - va lju - ba,

zadre - ma - la, / Milo ja - rje moje, oj, devoj - ko! /

Zadremala Ivanova ljuba
kraj Ivina desnoga kolena.
Nju upita Ivo momče mlado:
»Što ti dremaš, previjerna drugo?
Jesu l' tebe ove noći kratke
al je tebe čedo dodijalo?»
Al govori ljuba Ivanova:
»Nesu mene ove noći kratke,
nit je mene čedo dodijalo,
već dodija tvoja stara majka.
Kad je bilo sunce na počivce,
ja sam mlada vode zagrabila,
tvoja majka vodu prolevala.
Kad je bilo noći po polnoći,
tvoja majka traži ladne vode,
a ja sam joj bila govorila:
— Nema vode, evo, majko, vina. —
— Neću vina, ne bilo ti Ivel!
Ajd donesi vode iza gore! —
A ja uzmem vedro okovano
pa ja idem u goru po vodu.
Za gorom su vuci i ajduci;

vuci viju da ujesti nete,
a ajduci da odvesti nete!
Ja sam mlada vode zagrabila.
Kad sam došla do bijela dvora,
ja sam stala pa sam poslušala
da ja čujem šta družina kaže.
Zaovice: — Nema vodarice! —
Sekrvica: — I ne bilo ti je! —
Dever kaže: — Muč'te, roditelji!
Ludo mlado na vode zaspalo,
teško vjedro, a ruke nejake! —
Sekrvice dugo poživela:
od subote do nedelje dana!
Zaovica blizu se udala:
Tri dan' 'oda preko polja ravna,
a četiri preko gore crne,
pa će znati šta je tuda mati!
Oj, deveru, mom zlatnom prstenu,
bog mu dao sve što poželijo!
On jedini meni dobar bijo.
Eto, Ivo, dragi gospodare,
eto, Ivo, zašto sam dremovna.«

KOMENTARI

Tabela ljestvica upotrijebljenih tonova u napjevima ove zbirke prikazuje pokušaj predočivanja putova kojim se razvoj mogao odvijati, tj. postepene promjene akustičkih odnosa među tonovima tih tonskih nizova koje su nastale na tom razvojnom putu počevši od najstarijega ljestvičnog tipa, s akustički najtješnjim slijedom tonova, pa preko brojnih međufaza u kojima je postepeno sve više napušan taj tijesni odnos među tonovima, sve do takvih nizova u kojima su međutonski odnosi približno takvi kao u crkvenim modalitetima odnosno u modernom molu i duru. Kažem »približno« zbog toga što se naša tradicionalna naturalistička intonacija znatno razlikuje od današnje temperirane intonacije srednjoevropske muzike, pa se stoga i pojam konsonantnog odnosa među dionicama u dvoglasju naše i srednjoevropske narodne muzičke prakse međusobno znatno razlikuje. Za tu tradicionalnu naturalističku intonaciju značajna je i dosta velika nepostojanost i labilnost, te isti tonovi u toku pjesme katkad dosta znatno osciliraju naviše ili naniže. Stoga bi bio jalov pokušaj da se ustanovi tačna visina intonacije pojedinih tonova, jer to ne bi imalo praktične vrijednosti ako razlika iznosi manje od pola tona, a u takvu sam to slučaju zabilježio u notnom primjeru ili upozorio u napomeni uz dotični primjer. Zanimljivo je, međutim, da se labilnost intonacije ne pojavljuje pri pjevanju svih pjesama, ali u onih kod kojih se pojavljuje, ta je labilnost postojana, tj. ona se pojavljuje ma koliko puta se dotična pjesma pjevala. Pri pjevanju drugih pjesama, međutim, nikad se ne javlja nesigurnost ili labilnost intonacije. S tim je u vezi i jedna druga pojava, naime činjenica da se tom malom seocetu našao na okupu ne samo toliki broj tekstova i napjeva nego i tako brojni i tako različiti tonski nizovi na kojima baziraju napjevi tih pjesama. Ti su napjevi u biti međusobno vrlo slični, ali nisu ništa posve isti. Katkad ih diferiraju samo mala ritmička ili kromatička odstupanja, ali pjevači to ipak razlikuju. To razlikovanje nije s njihove strane uvijek svjestan čin, ali katkad ipak jest. S tim sam se problemom dosta bavio, te ga ispitao na licu mjesta, i došao sam do ovih zaključaka:

1. Razlog brojnosti pjesama u Donjoj Letini ima se velikim dijelom pripisati Terzićevoj ljubavi za pjesmu, jer je on, tako reći, cijelog života tragao za njemu dotad nepoznatim pjesmama, te je sve stare ljude ne samo iz svoga sela nego i iz bliže i dalje okolice s kojima bi dolazio u dodir, uporno ispitivao za pjesme, da ih onda prenese na svoje »pevačko društvo«, i tako se u toku godina sakupio taj doista imponzantni repertoar.

2. U vezi s gornjim razjašnjuje se i brojnost napjevâ i melodičkih varijanata. Miko Terzić ima, naime, zanimljivu mnemotehničku metodu da se prisjeti pojedinih melodija. On naprosto povezuje napjev s imenom dotične osobe koja mu je pojedinu pesmu pjevala. Kad mu taj napjev ustreba, tada naglas sebi kaže ime dotičnog pjevača. Budući da je u njega vrlo razvijena muzička memorija, on se onda odmah sjeti dotičnog napjeva, pa makar ga je čuo još kao dijete. Idući dijalog između njega i mene u tom je pogledu veoma instruktivan. Jednom se, naime, Miko sjetio nekoga teksta te reče: »To je Đuráške«. — Na moj upit što to znači »Đuráške«, odgovorio je: »To je — ja se sećam da sam još bio dete — to je baba Đuráška pevala tu pesmu — a ja se drugač ne mogu na tu melódiju setiti dok se ne setim na tu babu Đurášku — a nema je šta ja znam kulko godina. Tak se ja navek setim ko mi je pevao tu i tu melódiju; samo dok se setim na tog čoveka ili ženu — màm se setim melódije«. — Na taj se način objašnjuje i činjenica da je stanoviti tekst u njegovoj memoriji čvrsto povezan s nekim napjevom, štoviše, s nekim akustičkim ili ritmičkim značajkama jednog napjeva, pa makar ove bile i vrlo suptilne. Stoga se u vezi s kojim drugim tekstom pojavljuje katkad vrlo sličan, ali nikako posve istovetan napjev, nego se od prvog razlikuje makar i malim detaljima. Da je tome tako, uvjerio sam se s nekoliko pokušaja, pa sam ustanovio da taj osobeni mnemotehnički sistem Mika Terzića funkcioniра tako nepogrešivo, da se samo uz stanoviti tekst javlja prije spomenuta labilnost intonacije i stoga sam došao do zaključka da je on taj tekst zabilježio u svojoj memoriji skupa s tim i tako pjevanim napjevom, tj. kako je čuo od dotične osobe od koje je tu pjesmu slušanjem naučio. Terzić često uopće nije svjestan razlika u dvjema tako sličnim varijantama, te katkad misli da pjeva posve isovetni na-

pjev, a zapravo, kad bih radi provjere dao pjevati ovakve varijante jednu za drugom, pa i u kraćem razmaku, uvijek bi se kod svake pojavile iste, njoj svojstvene, značajke.

3. Postojanje tolikih različitih tonskih nizova u tom selu može se dijelom pripisati i činjenici da tu već odavna ne postoji nikakvo narodno glazbalo, a ta su glazbala, bez sumnje, dobri konzervatori akustičke tradicije. Tako je s jedne strane razumljivo da je Miko Terzić mogao zapamtiti sve te različite modalitete, a s druge strane to objašnjuje i činjenicu da pjevači njegova »pevačkog društva« mogu začas ili bar ubrzo da prilagode svoju pratnju napjevu koji on pjeva.

4. I u ovom kraju (u širem smislu, tj. u tom dijelu Posavine) jasno je uočljivo postojanje razvojnog procesa koji se sastoji u tome da se postepeno sve više napušta tijesni akustički odnos među tonovima tih melodija i da se taj odnos stalno širi. Taj se proces javlja ne samo u tom kraju nego — negdje manje, negdje više — u svim našim krajevima gdje je nekoć premoćno vladala akustička tradicija tijesnih tonskih odnosa. No u pjesmama ove zbirke uočljiv je taj proces izvanredno jasno, jer brojnost i različitost upotrebljivanih tonskih nizova daje veoma jasan uvid u taj razvojni proces.

Na priloženoj tabeli pokušao sam prikazati način na koji su se ovi nizovi na svom razvojnem putu mogli računati, te tako nastaviti da se diferenciraju na različite načine i do različitih konačnih rezultata. Taj je prikaz razvoja, naravno, samo pokušaj, hipoteza. Htio sam njime dati preglednu sliku postepenih povišenja pojedinih ljestvičnih stepena i s tim u vezi sliku širenja akustičkih odnosa među pojedinim tonovima tih nizova. To onda na kraju tabele rezultira tonskim nizovima koji su nalik na crkvene modalitete i na moderni mol i dur, odnosno na osnovne isječke tih ljestvica, jer ovdje upotrebljavane ljestvice — osim jednog izuzetka, tj. tabelarni primjer 22^e, pjesma br. 100 — u gornjoj dionici ne prekoračuju opseg heksakorda, a u donjoj dionici naniže dosežu jedan do najviše pet stepena ispod subtoniuma modi. Ovi subtonikalni tonovi dopuštaju katkad teoretsko dopunjavanje ljestvičnog niza u svrhu identifikacije modaliteta, ali ne kod svih nizova, naročito ne kod tijesnih tonskih nizova, jer su oni isključivo heksakordalni, tj. njihovo nadopunjavanje gornjim sedmim i osmim ljestvičnim stepenom bilo bi nasilje, jer se ovi stepeni u muzičkoj praksi toga područja ne susreću, nego jedino suptonikalno u donjoj dionici.

Završeci su — u dvoglasnoj praksi toga kraja — redovito unisono u tonici modaliteta. Završetak s intervalom kvinte novijeg je podrijetla i u tom je kraju zastupan zasad još s malim brojem pjesama. Završetak s intervalom terce ima se nesumnjivo pripisati utjecaju varoške popijevke, a primijenjen na te stare napjeve, očiti je znak dekadencije, pogotovu kad se usto sporadično pojavljuje i tzv. basiranje, što dovodi do troglasja, što je sasvim netipično za taj kraj, a karakterizira upravo varošku pjevačku praksu.

U pogledu taktovnog metruma i ritma stvar stoji, po mome mišljenju, ovako:

1. Kao osnovno razlikuju pjevači napjeve po namjeni, naime, da li se pjeva »na mestu«, tj. u stanju mirovanja ili pak »u kolu«, tj. u pokretu koji diktira stanoviti tempo i jednoliko ponavljanje jedne metrumске i ritmijske formule. Veliki dio pjesama može se pjevati na jedan i drugi način, tj. »na mestu« i u »kolu«, ali su i tada polagani napjev i odgovarajući kolski napjev (uz malobrojne izuzetke) vezani samo uz dotični tekst.

2. Pjevanje »na mestu« odlikuje se poliritmijom, ali raspored notnih vrijednosti, u smislu takta, zapravo tu većinom i ne postoji, no svaki ton tih napjeva ima svoju određenu dužinsku kvantitetu i ritmičku kvalitetu, i to konstantno kroz cijelu pjesmu i kod svake njezine izvedbe. Udjelbu u taktove izvršio sam zbog bolje preglednosti i to po pravilima stiha dotičnog teksta, odnosno njegovih sastavnih slogovnih skupina, jer je to ujedno indikacija za ispravan naglasak tonova u napjevu.

3. Najstariju ritmijsku osnovu kola, nesumnjivo, karakterizira kombinacija $\frac{5+5}{8}$ i $\frac{15}{8}$ koji se primjenjuju prema duljini stiha. Taj takti metrum podliježe

v. str. 133,
1 str.
7/4 134

već jakom procesu splošnjavanja, te se postepeno preobrazuje u oblike: $\frac{1}{4}$ i $\frac{6}{4}$, odnosno njihove kombinacije. Ta je promjena kod nekih kola, odnosno kod nekih pjevača u kolu, tek započela, pa tako ima primjera u ovoj zbirci u kojima je prvi dio pjesme još zadržao svoju nekadašnju starinsku ritmijsku osnovu, a drugi dio pjesme (odnosno prvi i drugi dio deseteračkog stiha), sadrži već preobrazbu. Ali ima primjera gdje je taj preobražaj već potpuno zatro staru mjeru i ritmijska linija napjeva već se potpuno spljoštila. Te se promjene imaju, dakle, pripisati ritmijskom osjećaju pojedinih kolovođa, a to sam i provjerio, jer sam imao prilike prisustvovati izvođenju kola, pa sam mogao ustanoviti da se obadva oblika odvojeno ili zajedno mogu pojaviti u toku istog plesa, jer se pjevači za vrijeme pjevanog kola izmjenjuju: jedan predvodi pri tekstu same pjesme, a drugi pri tekstu pripjeva.

Motivička građa polaganih i kolskih napjeva međusobno se mnogo ne razlikuje i muzički materijal se, uglavnom, sastoji od meličke osnove istoga tradicionalnog tipa, tek manje ili više varirane, tj. napjevi se razlikuju poglavito u pogledu akustičkog odnosa između susjednih tonova, odnosno tonske ljestvice na kojoj pojedini napjev bazira, te u pogledu primijenjenog muzičkog metruma i ritma, a o trajanju pjesme odlučuje dužina stiha i želja za produženjem pjevanja, što se odražuje u broju i dužini upjevâ i pripjevâ.

Kako sam već istaknuo u uvodu ovoj zbirci, odseljenje Mike Terzića, glavnoga pokretača tog njegovanja starinskih pjesama, iz sela Donje Letine, znači ujedno da su te pjesme u tom selu osuđene na zaborav i propast, to više što su njegovo »pevačko društvo« sačinjavale same starije žene, a mlađa generacija, isto kao i u drugim krajevima, nema više afiniteta ni interesa za staru narodnu poeziju i muziku.

LJESTVICE UPOTREBLJENIH TONOVA

Brojevi označuju redni broj muzičkog primjera na koji se ta ljestvica odnosi. Strelice pokazuju razvojni put ljestvica. Notni vratovi označuju koji se tonovi pojavljuju u gornjoj, a koji u donjoj dionici dotične melodije.

115
102, 108

78, 116
119a
132

11, 130
23a
19, 43
33, 73, 74a, 152
92
27a
90
5
79 15
17a, 27a, 31, 46, 124, 143a, 153
40, 67
34, 51, 57
111
39, 95, 150, 156

48, 60, 96, 97, 134, 148a
120
12, 58, 59, 66, 117a, 121, 136a, 139
8, 52, 54, 80, 88, 104a, 151
4, 44, 53, 56, 65, 81, 106, 107, 131, 140, 141a, 142a
68 47
22, 24, 128, 157
119b
20, 75, 117b, 123, 147, 148b
7, 76
74b
62, 83
1b, 149a
2, 6, 99, 105, 127, 133, 137

45, 122, 144
42b, 86
63, 114
61
7

64

A handwritten musical score consisting of ten staves. The notation includes notes, rests, and bar lines. Various numbers are written above the staves, often with arrows pointing to specific notes or groups of notes. The numbers are: 119b, 20, 75, 117b, 123, 147, 148b, 3, 17b, 28, 32, 35, 36, 55, 70, 94, 135b, 138, 142b, 1b, 149a, 2, 6, 99, 105, 127, 133, 137, 112, 16, 1a, 125, 154, 89, 104b, 85, 29, 103, 110, 10, 41, 143b, 149b, 25, 109, 129, 93, 98, 113, 5, 79, 7, 76, 74b, 62, 83, 61, 17a, 27b, 31, 46, 124, 143a, 153, 34, 51, 57, 64, 136b, 9, 82, 135a, 13, 49, 72, 118, 155, 18, 77, 145, 126, 141b, 84, 146b, 14, 15, 40, 67, 111, 39, 95, 150, 156, 21, 23b, 37, 50, 71, 91, 101, 69, 30, 26, 38, 100, 87.

A handwritten musical score consisting of ten staves. Each staff contains musical notation with notes and rests. The notation is written in black ink on aged, slightly yellowed paper. Various numbers and symbols are written above and below the staves, likely serving as annotations or indices. The numbers are arranged in a somewhat regular pattern across the staves, often appearing in pairs or groups. Some numbers are underlined or have other markings. The overall appearance is that of a working draft or a manuscript for a musical composition.

Staff	Annotations
1	119b, 20, 75, 117b, 123, 147, 148b
2	3, 17b, 28, 32, 35, 36, 55, 70, 94, 135b, 138, 142b
3	19, 149a
4	2, 6, 99, 105, 127, 133, 137
5	112
6	16
7	1a
8	125, 154
9	89, 104b
10	85
11	29, 103, 110
12	10
13	41, 143b, 149b
14	25, 109, 129
15	93
16	98, 113
17	119b
18	20, 75, 117b, 123, 147, 148b
19	3, 17b, 28, 32, 35, 36, 55, 70, 94, 135b, 138, 142b
20	19, 149a
21	2, 6, 99, 105, 127, 133, 137
22	112
23	16
24	1a
25	125, 154
26	89, 104b
27	85
28	29, 103, 110
29	10
30	41, 143b, 149b
31	25, 109, 129
32	93
33	98, 113
34	119b
35	20, 75, 117b, 123, 147, 148b
36	3, 17b, 28, 32, 35, 36, 55, 70, 94, 135b, 138, 142b
37	19, 149a
38	2, 6, 99, 105, 127, 133, 137
39	112
40	16
41	1a
42	125, 154
43	89, 104b
44	85
45	29, 103, 110
46	10
47	41, 143b, 149b
48	25, 109, 129
49	93
50	98, 113
51	119b
52	20, 75, 117b, 123, 147, 148b
53	3, 17b, 28, 32, 35, 36, 55, 70, 94, 135b, 138, 142b
54	19, 149a
55	2, 6, 99, 105, 127, 133, 137
56	112
57	16
58	1a
59	125, 154
60	89, 104b
61	85
62	29, 103, 110
63	10
64	41, 143b, 149b
65	25, 109, 129
66	93
67	98, 113
68	119b
69	20, 75, 117b, 123, 147, 148b
70	3, 17b, 28, 32, 35, 36, 55, 70, 94, 135b, 138, 142b
71	19, 149a
72	2, 6, 99, 105, 127, 133, 137
73	112
74	16
75	1a
76	125, 154
77	89, 104b
78	85
79	29, 103, 110
80	10
81	41, 143b, 149b
82	25, 109, 129
83	93
84	98, 113
85	119b
86	20, 75, 117b, 123, 147, 148b
87	3, 17b, 28, 32, 35, 36, 55, 70, 94, 135b, 138, 142b
88	19, 149a
89	2, 6, 99, 105, 127, 133, 137
90	112
91	16
92	1a
93	125, 154
94	89, 104b
95	85
96	29, 103, 110
97	10
98	41, 143b, 149b
99	25, 109, 129
100	93
101	98, 113
102	119b
103	20, 75, 117b, 123, 147, 148b
104	3, 17b, 28, 32, 35, 36, 55, 70, 94, 135b, 138, 142b
105	19, 149a
106	2, 6, 99, 105, 127, 133, 137
107	112
108	16
109	1a
110	125, 154
111	89, 104b
112	85
113	29, 103, 110
114	10
115	41, 143b, 149b
116	25, 109, 129
117	93
118	98, 113
119	119b
120	20, 75, 117b, 123, 147, 148b
121	3, 17b, 28, 32, 35, 36, 55, 70, 94, 135b, 138, 142b
122	19, 149a
123	2, 6, 99, 105, 127, 133, 137
124	112
125	16
126	1a
127	125, 154
128	89, 104b
129	85
130	29, 103, 110
131	10
132	41, 143b, 149b
133	25, 109, 129
134	93
135	98, 113
136	119b
137	20, 75, 117b, 123, 147, 148b
138	3, 17b, 28, 32, 35, 36, 55, 70, 94, 135b, 138, 142b
139	19, 149a
140	2, 6, 99, 105, 127, 133, 137
141	112
142	16
143	1a
144	125, 154
145	89, 104b
146	85
147	29, 103, 110
148	10
149	41, 143b, 149b
150	25, 109, 129
151	93
152	98, 113
153	119b
154	20, 75, 117b, 123, 147, 148b
155	3, 17b, 28, 32, 35, 36, 55, 70, 94, 135b, 138, 142b
156	19, 149a
157	2, 6, 99, 105, 127, 133, 137
158	112
159	16
160	1a
161	125, 154
162	89, 104b
163	85
164	29, 103, 110
165	10
166	41, 143b, 149b
167	25, 109, 129
168	93
169	98, 113
170	119b
171	20, 75, 117b, 123, 147, 148b
172	3, 17b, 28, 32, 35, 36, 55, 70, 94, 135b, 138, 142b
173	19, 149a
174	2, 6, 99, 105, 127, 133, 137
175	112
176	16
177	1a
178	125, 154
179	89, 104b
180	85
181	29, 103, 110
182	10
183	41, 143b, 149b
184	25, 109, 129
185	93
186	98, 113
187	119b
188	20, 75, 117b, 123, 147, 148b
189	3, 17b, 28, 32, 35, 36, 55, 70, 94, 135b, 138, 142b
190	19, 149a
191	2, 6, 99, 105, 127, 133, 137
192	112
193	16
194	1a
195	125, 154
196	89, 104b
197	85
198	29, 103, 110
199	10
200	41, 143b, 149b
201	25, 109, 129
202	93
203	98, 113
204	119b
205	20, 75, 117b, 123, 147, 148b
206	3, 17b, 28, 32, 35, 36, 55, 70, 94, 135b, 138, 142b
207	19, 149a
208	2, 6, 99, 105, 127, 133, 137
209	112
210	16
211	1a
212	125, 154
213	89, 104b
214	85
215	29, 103, 110
216	10
217	41, 143b, 149b
218	25, 109, 129
219	93
220	98, 113
221	119b
222	20, 75, 117b, 123, 147, 148b
223	3, 17b, 28, 32, 35, 36, 55, 70, 94, 135b, 138, 142b
224	19, 149a
225	2, 6, 99, 105, 127, 133, 137
226	112
227	16
228	1a
229	125, 154
230	89, 104b
231	85
232	29, 103, 110
233	10
234	41, 143b, 149b
235	25, 109, 129
236	93
237	98, 113
238	119b
239	20, 75, 117b, 123, 147, 148b
240	3, 17b, 28, 32, 35, 36, 55, 70, 94, 135b, 138, 142b
241	19, 149a
242	2, 6, 99, 105, 127, 133, 137
243	112
244	16
245	1a
246	125, 154
247	89, 104b
248	85
249	29, 103, 110
250	10
251	41, 143b, 149b
252	25, 109, 129
253	93
254	98, 113
255	119b
256	20, 75, 117b, 123, 147, 148b
257	3, 17b, 28, 32, 35, 36, 55, 70, 94, 135b, 138, 142b
258	19, 149a
259	2, 6, 99, 105, 127, 133, 137
260	112
261	16
262	1a
263	125, 154
264	89, 104b
265	85
266	29, 103, 110
267	10
268	41, 143b, 149b
269	25, 109, 129
270	93
271	98, 113
272	119b
273	20, 75, 117b, 123, 147, 148b
274	3, 17b, 28, 32, 35, 36, 55, 70, 94, 135b, 138, 142b
275	19, 149a
276	2, 6, 99, 105, 127, 133, 137
277	112
278	16
279	1a
280	125, 154
281	89, 104b
282	85
283	29, 103, 110
284	10
285	41, 143b, 149b
286	25, 109, 129
287	93
288	98, 113
289	119b
290	20, 75, 117b, 123, 147, 148b
291	3, 17b, 28, 32, 35, 36, 55, 70, 94, 135b, 138, 142b
292	19, 149a
293	2, 6, 99, 105, 127, 133, 137
294	112
295	16
296	1a
297	125, 154
298	89, 104b
299	85
300	29, 103, 110
301	10
302	41, 143b, 149b
303	25, 109, 129
304	93
305	98, 113
306	119b
307	20, 75, 117b, 123, 147, 148b
308	3, 17b, 28, 32, 35, 36, 55, 70, 94, 135b, 138, 142b
309	19, 149a
310	2, 6, 99, 105, 127, 133, 137
311	112
312	16
313	1a
314	125, 154
315	89, 104b
316	85
317	29, 103, 110
318	10
319	41, 143b, 149b
320	25, 109, 129
321	93
322	98, 113
323	119b
324	20, 75, 117b, 123, 147, 148b
325	3, 17b, 28, 32, 35, 36, 55, 70, 94, 135b, 138, 142b
326	19, 149a
327	2, 6, 99, 105, 127, 133, 137
328	112
329	16
330	1a
331	125, 154
332	89, 104b
333	85
334	29, 103, 110
335	10
336	41, 143b, 149b
337	25, 109, 129
338	93
339	98, 113
340	119b
341	20, 75, 117b, 123, 147, 148b
342	3, 17b, 28, 32, 35, 36, 55, 70, 94, 135b, 138, 142b
343	19, 149a
344	2, 6, 99, 105, 127, 133, 137
345	112
346	16
347	1a
348	125, 154
349	89, 104b
350	85
351	29, 103, 110
352	10
353	41, 143b, 149b
354	25, 109, 129
355	93
356	98, 113
357	119b
358	20, 75, 117b, 123, 147, 148b
359	3, 17b, 28, 32, 35, 36, 55, 70, 94, 135b, 138, 142b
360	19, 149a
361	2, 6, 99, 105, 127, 133, 137
362	112
363	16
364	1a
365	125, 154
366	89, 104b
367	85
368	29, 103, 110
369	10
370	41, 143b, 149b
371	25, 109, 129
372	93
373	98, 113
374	119b
375	20, 75, 117b, 123, 147, 148b
376	3, 17b, 28, 32, 35, 36, 55, 70, 94, 135b, 138, 142b
377	19, 149a
378	2, 6, 99, 105, 127, 133, 137
379	112
380	16
381	1a
382	125, 154
383	89, 104b
384	85
385	29, 103, 110
386	10
387	41, 143b, 149b
388	25, 109, 129
389	93
390	98, 113
391	119b
392	20, 75, 117b, 123, 147, 148b
393	3, 17b, 28, 32, 35, 36, 55, 70, 94, 135b, 138, 142b
394	19, 149a
395	2, 6, 99, 105, 127, 133, 137
396	112
397	16
398	1a
399	125, 154
400	89, 104b
401	85
402	29, 103, 110
403	10
404	41, 143b, 149b
405	25, 109, 129
406	93
407	98, 113
408	119b
409	20, 75, 117b, 123, 147, 148b
410	3, 17b, 28, 32, 35, 36, 55, 70, 94, 135b, 138, 142b
411	19, 149a
412	2, 6, 99, 105, 127, 133, 137
413	112
414	16
415	1a
416	125, 154
417	89, 104b
418	85
419	29, 103, 110
420	10
421	41, 143b, 149b
422	25, 109, 129
423	93
424	98, 113
425	119b
426	20, 75, 117b, 123, 147, 148b
427	3, 17b, 28, 32, 35, 36, 55, 70, 94, 135b, 138, 142b
428	19, 149a
429	2, 6, 99, 105, 127, 133, 137
430	112
431	16
432	1a
433	125

69 tonalnih niza
na 187 grama

LJESTVICE UPOTREBLJENIH TONOVA

Brojevi označuju redni broj muzičkog primjera na koji se ta ljestvica odnosi. Strelice pokazuju razvojni put ljestvica. Notni vratovi označuju koji se tonovi pojavljuju u gornjoj, a koji u donjoj dionici dotične melodije.

The musical score displays 18 numbered scales, each consisting of a treble clef staff with a sequence of notes and a list of numbers below it. The scales are arranged in a grid-like fashion, with arrows indicating the developmental path between them. The scales are numbered as follows:

- Scale 1: 78, 116
- Scale 2: 119a
- Scale 3: 132
- Scale 4: 115
- Scale 5: 102, 108
- Scale 6: 120
- Scale 7: 48, 60, 96, 97, 134, 148a
- Scale 8: 12, 58, 59, 66, 117a, 121, 136a, 139
- Scale 9: 8, 52, 54, 80, 88, 104a, 151
- Scale 10: 4, 44, 53, 56, 65, 81, 106, 107, 131, 140, 141a, 142a
- Scale 11: 68
- Scale 12: 45, 122, 144
- Scale 13: 47
- Scale 14: 42b, 86
- Scale 15: 22, 24, 126, 157
- Scale 16: 63, 114
- Scale 17: 119b
- Scale 18: 61
- Scale 19: 20, 75, 117b, 123, 147, 148b
- Scale 20: 7, 76
- Scale 21: 3, 17b, 26, 32, 35, 36, 55, 70, 94, 135b, 138, 142b
- Scale 22: 74b
- Scale 23: 5
- Scale 24: 79
- Scale 25: 17a, 27b, 31, 46, 124, 143a, 153
- Scale 26: 62, 83
- Scale 27: 34, 51, 57
- Scale 28: 1b, 149a
- Scale 29: 2, 6, 99, 105, 127, 133, 137
- Scale 30: 92
- Scale 31: 27a
- Scale 32: 90
- Scale 33: 11, 130
- Scale 34: 23a
- Scale 35: 19, 43
- Scale 36: 33, 73, 74a, 152
- Scale 37: 64

TIPOVI MELOSTROFA, MELOSTIHOVA, TAKTOVA I RITMOVA

- Tabela prikazuje: 1. melostrofu (čitav primjer skupa s repeticijima);
 2. melostihove (označene lukom);
 3. tipove taktova;
 4. ritmijski poredaj vrednota unutar takta.

Tabela polazi od jednostavnih primjera i nastavlja se sve složenijim sastavom melostrofa, odnosno taktova koji je sačinjavaju, i to uvijek počev od pojedinih taktovnih prototipova, pa do složenih derivata iz ovih.

TIP I

1. $\frac{5+5}{8}$

Primjeri br. 1^b, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 21, 28, 29, 41, 42^b, 45, 48, 49, 60, 61, 62, 63, 83, 86, 88, 89, 102, 104^b, 107, 108, 111, 112, 113, 114, 131, 133 — ukupno 33.

2. $\frac{5+5}{8}$

Primjeri br. 65, 132 — ukupno 2.

3. $\frac{2}{4}$

Primjer br. 103 — ukupno 1.

4. $\frac{15}{8}$

Primjeri br. 3, 20, 27^b, 53, 72, 74^b, 76, 92, 98, 99, 105, 122, 125, 127, 142^b, 150, 153, 154 — ukupno 18.

5. $\frac{5+5}{8}$

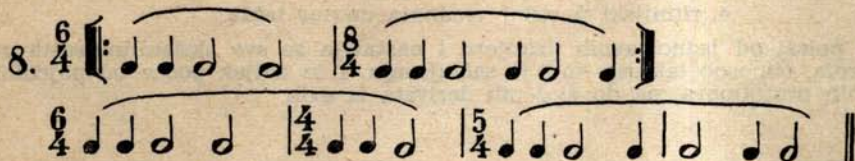
Primjeri br. 2, 6, 47, 79, 119^b, 141^b, 143^b, 144, 148^b, 149^b — ukupno 10.

6. $\frac{4}{4}$

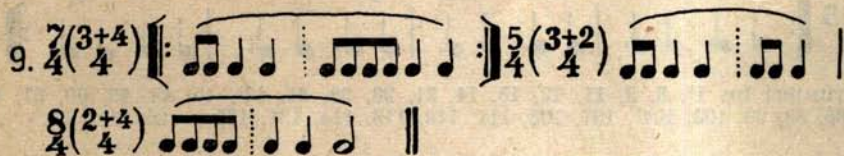
Primjer br. 146^b — ukupno 1.

Primjeri br. 118, 155 — ukupno 2.

Primjer br. 54 — ukupno 1.

Primjeri br. 73, 94, 136^a — ukupno 3.

Primjeri br. 4, 16, 18, 23^b, 58, 121, 135^b, 147 — ukupno 8.

Primjeri br. 51, 95 — ukupno 2.

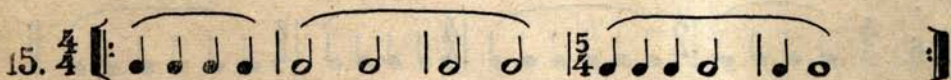
Primjer br. 30 — ukupno 1.

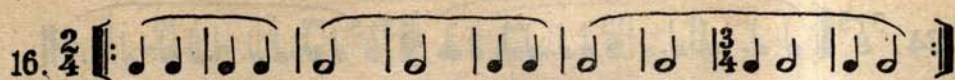
Primjer br. 143^a — ukupno 1.

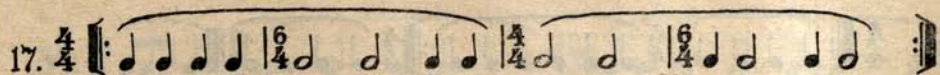
Primjeri br. 71, 156 — ukupno 2.

Primjer br. 141^a — ukupno 1.

16. Primjeri br. 78, 80 — ukupno 2.

17. Primjer br. 52 — ukupno 1.

18^a. Primjer br. 44 — ukupno 1.

18^b. Primjer br. 117^a — ukupno 1.

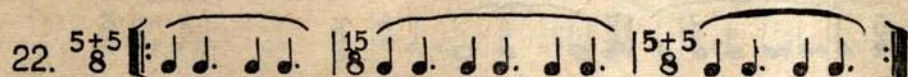
19. Primjer br. 74^a — ukupno 1.

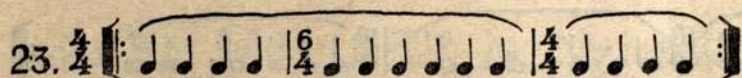
20. Primjeri br. 7, 137 — ukupno 2.

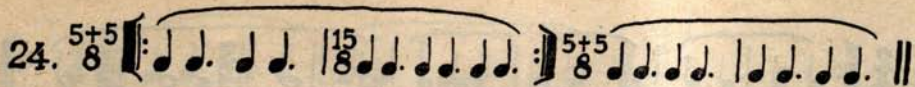
21. Primjer br. 17^b — ukupno 1.

22. Primjer br. 75 — ukupno 1.

23. Primjer br. 129 — ukupno 1.

24. $\frac{5+5}{8}$ ||

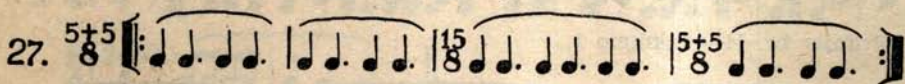
Primjeri br. 68, 123, 136^b, 157 — ukupno 4.

25. $\frac{4}{4}$ ||

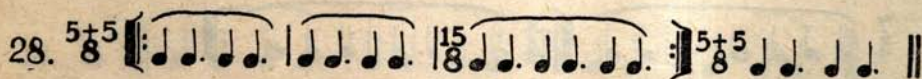
Primjer br. 145 — ukupno 1.

26. $\frac{3}{4}$ ||

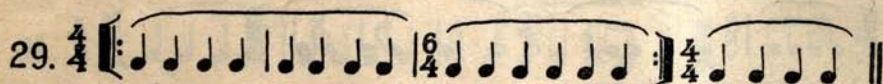
Primjer br. 152 — ukupno 1.

27. $\frac{5+5}{8}$ ||

Primjeri br. 70, 106, 140 — ukupno 3.

28. $\frac{5+5}{8}$ ||

Primjeri br. 139, 151 — ukupno 2.

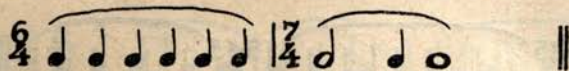
29. $\frac{4}{4}$ ||

Primjer br. 117^b — ukupno 1.

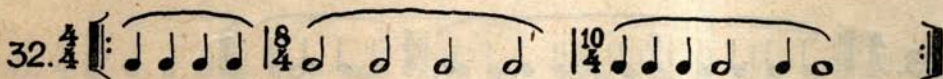
30. $\frac{5+5}{8}$ ||

Primjer br. 124 — ukupno 1.

31. $\frac{4}{4}$ |

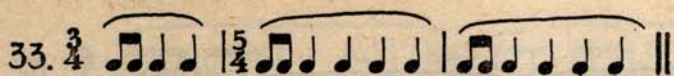
$\frac{6}{4}$ ||

Primjer br. 55 — ukupno 1.

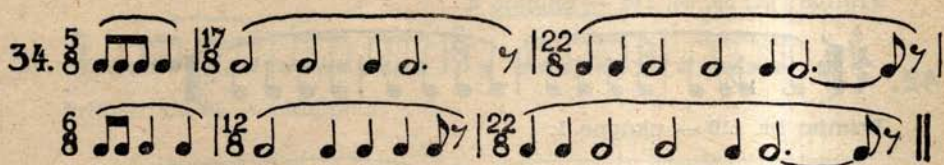
32. $\frac{4}{4}$ ||

Primjer br. 56 — ukupno 1.

Primjer br. 81 — ukupno 1.

Primjer br. 32 — ukupno 1.

Primjer br. 15 — ukupno 1.

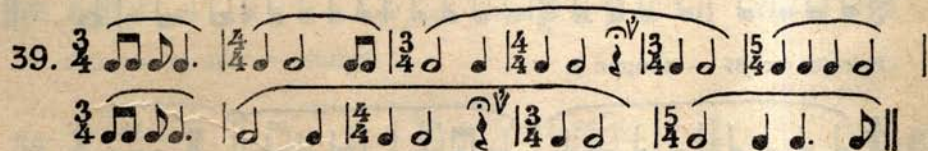
Primjer br. 5 — ukupno 1.

Primjer br. 27^a — ukupno 1.

Primjer br. 17^a — ukupno 1.

Primjer br. 119^a — ukupno 1.

Primjer br. 90 — ukupno 1.

TIP II

41. $\frac{4}{4}$

Primjeri br. 39, 84, 116 — ukupno 3.

42. $\frac{4}{4}$

Primjer br. 110 — ukupno 1.

43. $\frac{4}{4}$

Primjer br. 40 — ukupno 1.

44. $\frac{4}{4}$

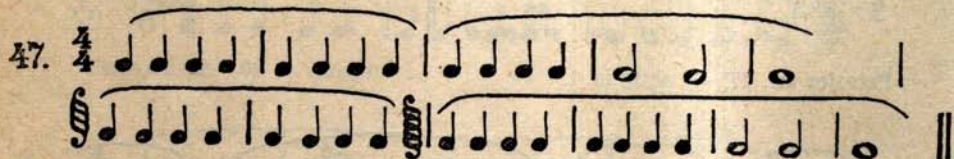
Primjer br. 10 — ukupno 1.

45. $\frac{4}{4}$

Primjer br. 115 — ukupno 1.

46. $\frac{4}{4}$

Primjer br. 85 — ukupno 1.

47. $\frac{4}{4}$

Primjer br. 36 — ukupno 1.

48. $\frac{4}{4}$

Primjer br. 1^a — ukupno 1.

49. $\frac{4}{4}$

Primjer br. 97 — ukupno 1.

Primjer br. 67 — ukupno 1.

Primjer br. 35 — ukupno 1.

Primjer br. 91 — ukupno 1.

Primjer br. 69 — ukupno 1.

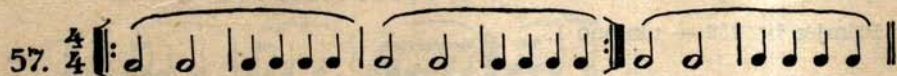
Primjeri br. 96, 134, — ukupno 2.

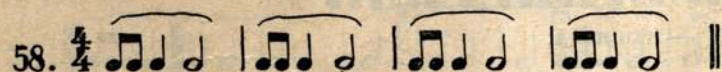
Primjer br. 50 — ukupno 1.

Primjer br. 34 — ukupno 1.

Primjer br. 149^a — ukupno 1.

Primjer br. 104^a — ukupno 1.

Primjer br. 64 — ukupno 1.

60. $\frac{4}{4}$ | $\frac{3}{4}$ ||

Primjer br. 87 — ukupno 1.

61. $\frac{4}{4}$ | $\frac{5}{4}$ | $\frac{4}{4}$ | $\frac{5}{4}$ ||

Primjer br. 43 — ukupno 1.

62. $\frac{8}{4}$ | $\frac{5}{4}$ | $\frac{8}{4}$ | $\frac{5}{4}$ ||

Primjer br. 26 — ukupno 1.

TIP III

63. $\frac{2}{4}$ ||

Primjer br. 126 — ukupno 1.

64. $\frac{2}{4}$ ||

Primjer br. 109 — ukupno 1.

65. $\frac{2}{4}$ | $\frac{3}{4}$ ||

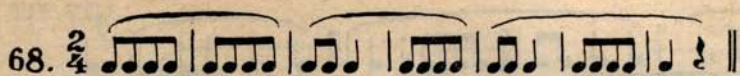
Primjer br. 130 — ukupno 1.

66. $\frac{2}{4}$ ||

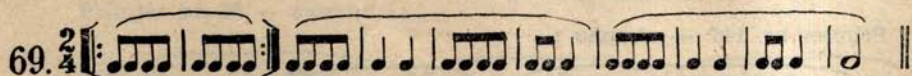
Primjer br. 101 — ukupno 1.

67. $\frac{2}{4}$ | $\frac{2}{4}$ | $\frac{2}{4}$ | $\frac{2}{4}$ ||

Primjer br. 25 — ukupno 1.

Primjer br. 42^a — ukupno 1.

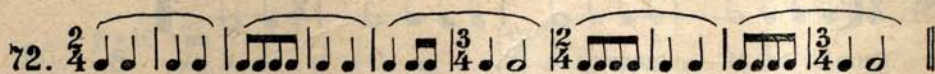
Primjer br. 93 — ukupno 1.

Primjer br. 37 — ukupno 1.

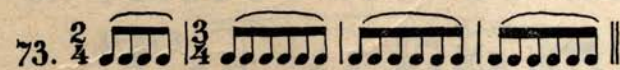

Primjer br. 82 — ukupno 1.

Primjer br. 22 — ukupno 1.

TIP IV

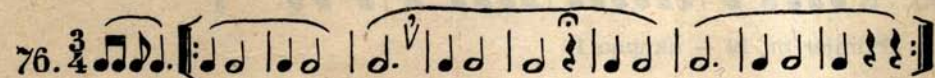
Primjer br. 120 — ukupno 1.

Primjer br. 100 — ukupno 1.

Primjer br. 135^a — ukupno 1.

Primjer br. 77 — ukupno 1.

Primjer br. 66 — ukupno 1.

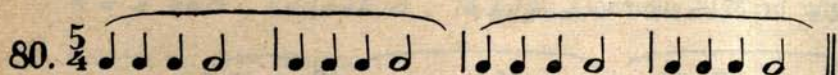

Primjer br. 146^a — ukupno 1.

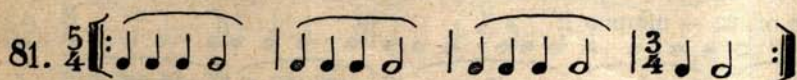

Primjer br. 142^a — ukupno 1.

TIP V

Primjer br. 24 — ukupno 1.

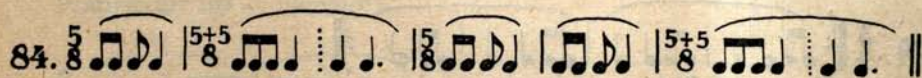
Primjer br. 31 — ukupno 1.

Primjer br. 133 — ukupno 1.

Primjer br. 148^a — ukupno 1.

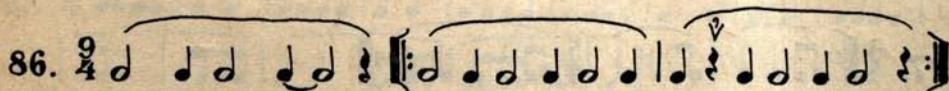
Primjer br. 46 — ukupno 1.

TIP VI

Primjer br. 19 — ukupno 1.

TIP VII

Primjer br. 128 — ukupno 1.

TIP VIII

87. $\frac{2+4}{4}$ ||

Primjer br. 38 — ukupno 1.

88. $\frac{3}{4}$ ||

Primjer br. 23^a — ukupno 1.

89. $\frac{3}{4}$ ||

Primjer br. 33 — ukupno 1.

90. $\frac{6+10}{8}$ ||

Primjer br. 59 — ukupno 1.

91. $\frac{5}{4}$ ||

Primjer br. 57 — ukupno 1.

NAPOMENE UZ MELOSTROFE NEKIH PJESAMA KOJE SE PJEVAJU
»NA MESTU«

Primjer br. 8 tabele (pjesma br. 54: osnovna tipska shema $\frac{1}{4} + \frac{6}{4}$ promijenila se augmentacijom vrednota u $\frac{6}{4} + \frac{8}{4}$, a zatim je uslijedilo proširenje melostrofe dodatkom pripjeva s istom tematskom gradom.

Primjer br. 9 tabele (pjesme br. 73, 94, 136^a): osnovna tipska shema $\frac{4}{8} + \frac{6}{8}$ promijenila se u $\frac{7}{4}$ ($\frac{3}{4} + \frac{4}{4}$) augmentacijom vrednota. Taj je tip u tom kraju rjeđi. Pripjev sadrži istu motivičku gradnju kao i sama pjesma, ali ritmijski ponešto izmijenjeno.

Primjer br. 15 tabele (pjesma br. 141^a): osnovna shema $\frac{4}{4} + \frac{4}{4} + \frac{6}{4}$ proširena je augmentacijom vrednota u 2. 3. i 7. 8. taktu.

Primjer br. 16 tabele (pjesme br. 78, 80): osnovna tipska shema $\frac{4}{4} + \frac{4}{4} + \frac{6}{4}$ proširena je augmentacijom vrednota počev od 3. takta. Razlika između napjeva 78 i 80 samo je melodička (kroma).

Primjer br. 17 tabele (pjesma br. 52): osnovna shema $\frac{4}{4} + \frac{4}{4} + \frac{6}{4}$ proširena je počev od 3. takta augmentacijom vrednota

Primjer br. 18^a i 18^b (pjesme br. 44, 117^a): osnovna tipska shema $\frac{4}{4} + \frac{4}{4} + \frac{6}{4}$ (odnosno osmina) proširena je interpoliranim upjevima i augmentacijom vrednota. Pripjev donosi nov motivički materijal.

Primjer br. 19 tabele (pjesma br. 74^a): osnovna tipska shema $\frac{4}{8} + \frac{4}{8} + \frac{6}{8}$ promijenila se augmentacijom vrednota.

Primjer br. 21 tabele (pjesma br. 17^b): vjerojatno je tu posrijedi napjev na koji se nekoć pjevao dvanaesterački (ili šesterakački) stih, koji je napušten, a melodiji prilagođena nova pjesma s deseteračkim stihom i to na taj način da je dužina stiha produžena dupliciranjem (ponavljanjem) anticipiranih prvih dvaju slogova.

Primjer br. 26 tabele (pjesma br. 152): osnovna tipska shema je $\frac{4}{4} + \frac{6}{4}$. U 1. taktu pjevač-predvodnik anticipando intonira napjev diminuiranim vrednotama, a u 4. i 7. taktu dolazi do augmentativnog produženja trajanja tonova. Oba slučaja dosta su česta u pjevačkoj praksi toga kraja pri pjevanju polaganih napjeva.

Primjer br. 31 tabele (pjesma br. 55): osnovna tipska shema $\frac{4}{4} + \frac{4}{4} + \frac{6}{4}$ proširena je interpolacijom upjeva (2. i 4. takt) i dodatkom pripjeva.

Primjer br. 32 tabele (pjesma br. 56): osnovna tipska shema $\frac{4}{4} + \frac{4}{4} + \frac{6}{4}$ proširena je augmentacijom vrednota.

Primjer br. 33 tabele (pjesma br. 81): do promjene osnovne tipske sheme $\frac{4}{4} + \frac{6}{4} + \frac{6}{4}$ došlo je izmjenom ritma i djelomičnom diminucijom vrednota.

Primjer br. 34 tabele (pjesma br. 32): osnovna tipska shema $\frac{4}{4} + \frac{6}{4} + \frac{6}{4}$ proširena je augmentacijom vrednota. U 1. i 4. taktu anticipiran je 1. polustih teksta s diminuiranim tonskim vrednotama.

Primjer br. 35 tabele (pjesma br. 15): osnovna tipska shema $\frac{4}{8} + \frac{4}{8} + \frac{6}{8}$ proširena je augmentacijom vrednota i umetkom upjeva.

Primjer br. 36 tabele (pjesme br. 5 i 27^a): tonske su vrednote u 1. taktu diminuirane, a u 4. i 7. taktu augmentirane i tako je, uz dodatak upjeva i pripjeva, proširena osnovna tipska shema.

Primjer br. 38 tabele (pjesma br. 17^a): osnovna tipska shema $\frac{4}{4} + \frac{6}{4}$ proširena je dupliciranjem anticipiranih početnih dvaju slogova stiha, a pripjev je proizveden ponavljanjem segmenata meličkog motiva iz 2. takta.

Primjer br. 39 i 40 tabele (pjesme br. 119^a i 90): osnovna tipska shema $\frac{4}{4} + \frac{4}{4} + \frac{6}{4}$ promijenila se augmentacijom vrednota, a osim toga je melostrofa produžena interpolacijom upjeva i dodatkom pripjeva. Prvi takt donosi muzički diminuiranu anticipaciju prvog dijela stiha, što pjevač-predvodnik solo intonira.

Primjer br. 59 tabele (pjesma br. 64): osnovna tipska shema je $\frac{4}{4}$ a u 4. i 6. taktu diminuirana je prva polovica ovih dvaju taktova.

Primjer br. 60 (pjesma br. 87): prva dva takta sadrže tekst same pjesme, a zatim slijedi drugi pripjev. Osnovna tipska shema $\frac{4}{4}$ primijenjena je pri pjevanju

teksta same pjesme te se proteže i na dio pripjeva, a onda stih pripjeva postaje asimetričan i to se odražuje i na metrumu napjeva. U cijeloj pjesmi upotrijebljena je (uz manje dodatke) motivička građa prvih dvaju taktova.

Primjer br. 61 tabele (pjesma br. 43): augmentacijom, tj. otezanjem posljednjeg tona u nekim taktovima došlo je do promjene simetrije tipske sheme $\frac{4}{4}$ mjere. To se zatezanje ne može bilježiti fermatama, jer se ponavlja kod svih melostrofa, tj. kroz cijelu pjesmu, a vrednote trajanja tih produženih tonova uvijek su konstantne.

Primjer br. 62 tabele (pjesma br. 26): to je pjesma tipa $\frac{4}{4}$ mjere, ali sam je zapisao $\frac{8}{4}$ mjerom zbog jasnijeg uočavanja predaha usred riječi, što se ponavlja na istom mjestu kroz cijelu pjesmu.

Primjer br. 71 tabele (pjesma br. 82): osnovna je mjera $\frac{2}{4}$, a u 1. i 4. taktu ona je augmentacijom tonskih vrednota proširena. Završni takt samo je usklik.

Primjer br. 72 tabele (pjesma br. 22): napjev bi se mogao bilježiti i u $\frac{4}{4}$ mjeri, ali sam primijenio $\frac{2}{4}$ mjeru zbog bolje preglednosti. Simetrija mjere poremećena je upjevom (oj) i pripjevom. Međutim, u osnovi je to napjev tipa $\frac{4}{4} + \frac{6}{4}$ koji je transritmiziran diminucijom u 3. i 4. (7. i 8.) taktu.

Primjer br. 73 tabele (pjesma br. 120): osnovna tipska taktovna shema je trodijelna, a simetrija je poremećena samo u 1. taktu diminucijom vrednota, što je tipično za pjevanje toga kraja.

Primjer br. 74 tabele (pjesma br. 100): takvo sekvencijalno ponavljanje čitavoga motiva za kvartu niže, pri čemu, zbog završetka s intervalom kvinte između dviju dionica, dolazi do pojave (tobožnjeg) miksolidijskoga modaliteta, nije tipično za taj kraj, dok se u Slavoniji češće susreće, napose u tzv. čobanskim pjesmama slobodnoga metruma. Možda ta pjesma i potječe iz Slavonije ili Vojvodine.

Primjer br. 77 tabele (pjesma br. 66): osnovna $\frac{3}{4}$ mjera poremećena je u 3. taktu time što jedna latentna četvrtinska pauza nije izdržana, ali se to ponavlja kroz cijelu pjesmu.

Primjer br. 78 tabele (pjesma br. 146^a): osnovna $\frac{3}{4}$ mjera poremećena je diminucijom u 4. i 8. taktu

Primjer br. 79 tabele (pjesma br. 142^a): osnovna $\frac{3}{4}$ mjera poremećena je time što na kraju 2. takta nije izdržana latentna četvrtinska pauza, dok je u 3. taktu, koji je doslovna repeticija 2. takta, završni ton čak produžen fermatom (ali različitoga trajanja u pojedinim melostrofama).

Primjer br. 87 tabele (pjesma br. 38): mjera i ritam toga napjeva prilagođeni su osnovnom sedmeračkom stihu, a promjene, tipične za pjesme brojalice, proizlaze od različitoga broja slogova u pojedinim stihovima pri nabranjanju.

Primjer br. 88 tabele (pjesma br. 23^a): osnovna taktovna mjera je $\frac{7}{4}$ ($\frac{3}{4} + \frac{4}{4}$) i ona je postojana za vrijeme pjevanja teksta same pjesme, a kada se u pripjevu mijenja metar teksta, tada dolazi i do promjene metruma u napjevu. Zapravo je to melostrofa tipa sa shemom 4+6+4+6, a promjene su nastale preritmizacijom tonskih vrednota.

Primjer br. 89 tabele (pjesma br. 33): to je tip pjesama u kojima se tekst ne ponavlja, ali imaju dug pripjev. U ovoj se pjesmi motivički materijal napjeva ponavlja i u jednom dijelu pripjeva, a onda se pojavljuje posve novi melički motiv. Metrum tonskih vrednota vrlo je slobodan, a osnova mu je $\frac{7}{4}$ ($\frac{3}{4} + \frac{4}{4}$) mjera. Tekst pripjeva potječe zacijelo iz »graničarskih« dana toga kraja, jer sadrži mnoge iskrivljene njemačke riječi.

Primjer br. 91 tabele (pjesma br. 57): ponavljanjem riječi i pojedinih slogova teksta proširena je melostrofa na taj način da su i motivički segmenti napjeva ponovljeni više puta. To je zanimljiv primjer zbog toga što ostaje nejasno da li je melostrofa proširena zbog teksta ili pak tekst zbog melostrofe.

SASTAV MELOSTROFA

(f: fragment; v: varijanta; s: sekvenca)

- A—A (primjer br. 2, 17^b, 47, 79, 84, 101, 119, 141, 143^b, 144 — ukupno 10)
 A—A^f (primjer br. 142^a — ukupno 1)
 A—A—A—A (primjer br. 133, 148^b — ukupno 2)
 A—A—A—A—A—A—A—A (primjer br. 127 — ukupno 1)
 A—A^v (primjer br. 1^a, 19, 29, 42^b, 67, 89, 116, 142^b — ukupno 8)
 A—A^v—A—A^v (primjer br. 1^b, 14, 61, 62, 88, 112, 150 — ukupno 7)
 A—A—A—A^v—A—A—A—A^v (primjer br. 98 — ukupno 1)
 A—A—A^v—A^v (primjer br. 102 — ukupno 1)
 A—A—A^v—A^v—A—A—A^v—A^v (primjer br. 99 — ukupno 1)
 A—A^v—A^v—A^v (primjer br. 105 — ukupno 1)
 A—A^v—A^f (primjer br. 140 — ukupno 1)
 A—A^{v1}—A—A^{v2} (primjer br. 41 — ukupno 1)
 A—A^{v1}—A^{v1}—A^{v2} (primjer br. 125 — ukupno 1)
 A—A^{v1}—A^{v1}—A^{v2}—A—A^{v1}—A^{v1}—A^{v2} (primjer br. 154 — ukupno 1)
 A—A^{v1}—A^{v2}—A^{v1} (primjer br. 36 — ukupno 1)
 A—A^{v1}—A^{v1}—A^{v2}—A—A^{v1}—A^{v1}—A^{v2} (primjer br. 92 — ukupno 1)
-
- A—B (primjer br. 8, 9, 12, 24, 39, 45, 48, 49, 50, 59, 60, 83, 104^b, 113, 143^a. — ukupno 15)
 A—A—B (primjer br. 68, 123 — ukupno 2)
 A—B—A—B (primjer br. 3, 6, 10, 11, 13, 20, 21, 27^b, 28, 52, 63, 65, 72, 74^b, 76, 85, 86, 103, 107, 108, 109, 110, 114, 115, 118, 122, 126, 129, 130, 131, 146^b, 148^a, 149^b, 153, 155, 156 — ukupno 36)
 A—B—B (primjer br. 34, 137 — ukupno 2)
 A—A—B—B (primjer br. 53, 64 — ukupno 2)
 A—B—A—B—A (primjer br. 97, 149^a. — ukupno 2)
 A—B—B—A—B—B (primjer br. 7 — ukupno 1)
 A—B—A^v—B (primjer br. 43 — ukupno 1)
 A—B—A—B—A^v (primjer br. 117^b — ukupno 1)
 A—B—A^v—B—A^v (primjer br. 128, 136^b, 157 — ukupno 3)
 A—B—A^{v1}—B—A^{v2} (primjer br. 96, 134 — ukupno 2)
 A—B—B^v (primjer br. 42^a, 81 — ukupno 2)
 A—B—A—B^v (primjer br. 57 — ukupno 1)
 A—A—B—B^v (primjer br. 93 — ukupno 1)
 A—B—A^v—B^v (primjer br. 146^a — ukupno 1)
 A—A^v—B—B^v (primjer br. 40 — ukupno 1)
 A—A^{v1}—A^{v2}—B—B^v (primjer br. 91 — ukupno 1)
 A—B—A^{v1}—B—A—B^a^{v2} (primjer br. 54 — ukupno 1)
 A—B—A^s—B^s (primjer br. 100 — ukupno 1)
-
- A—B—C (primjer br. 4, 26, 82 — ukupno 3)
 A—B—C—A—B—C (primjer br. 16, 18, 23^b, 30, 51, 56, 58, 66, 71, 74^a, 78, 80, 95, 135^b, 141^a, 147 — ukupno 16)
 A—A—B—C (primjer br. 23^a, 38, 94, 136^a — ukupno 4)
 A—B—A—C (primjer br. 15, 17^a — ukupno 2)
 A—B—C—A—B—C—A (primjer br. 151 — ukupno 1)
 A—B—C—B (primjer br. 106 — ukupno 1)
 A—B—C—B—C (primjer br. 145 — ukupno 1)
 A—B—C—C (primjer br. 120 — ukupno 1)
 A—A^v—B—C (primjer br. 87 — ukupno 1)
 A—B—A^v—C (primjer br. 132 — ukupno 1)
 A—B—C—A^v—B—C (primjer br. 75, 124 — ukupno 2)
 A—A^v—B—C—C—C (primjer br. 44 ukupno 1)
 A—A^{v1}—B—C—A^{v2}—B—A^{v3} (primjer br. 135^a — ukupno 1)
 A—B—B^v—C (primjer br. 104^a — ukupno 1)
 A—B—C—B^v (primjer br. 35, 46 — ukupno 2)

A-B-C-A-B^v-C (primjer br. 138 — ukupno 1)

A-A^v-B-B^v-C (primjer br. 33 — ukupno 1)

A-B-C-B-C^v (primjer br. 22 — ukupno 1)

A-B-C-D (primjer br. 31, 55, 73 — ukupno 3)

A-B-C-A-B-C-D (primjer br. 139 — ukupno 1)

A-B-C-A-B-D (primjer br. 121 — ukupno 1)

A-B-C-D-A-B-C-D (primjer br. 70 — ukupno 1)

A-B-C-D-C-D (primjer br. 37 — ukupno 1)

A-B-C-D-B-C-D (primjer br. 27^a, 77, 90 — ukupno 3)

A-A^v-B-C-D-D (primjer br. 117^a — ukupno 1)

A-B-C-A^v-D-C (primjer br. 32 — ukupno 1)

A-B-C-D-E-C-D (primjer br. 5, 152 — ukupno 2)

A-B-B^v-C-D-E (primjer br. 69 — ukupno 1)

A-B-C-D-E-C-F (primjer br. 119^a — ukupno 1)

A-B-C-D-E-F-C (primjer br. 25 — ukupno 1)

METRIČKA SHEMA STIHOVA

Sedmerci (4+3) — primjer br. 101 — ukupno 1.

Sedmerci (4+3 plus proširenje) — primjer br. 38 — ukupno 1.

Osmerci (5+3) — primjer br. 19 — ukupno 1.

Osmerci (4+4) — primjer br. 1^a, 1^b, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 21, 24, 26, 28, 29, 39, 40, 41, 42^a, 42^b, 45, 48, 49, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 67, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 102, 103, 104^a, 104^b, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 131, 132, 133 — ukupno 51 tekst (54 melodije).

Osmerci + proširenje (8+8+7+6) — primjer br. 35 — ukupno 1.

Deseterci (4+6) — primjer br. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 15, 16, 17^a, 17^b, 18, 20, 22, 23^a, 23^b, 25, 27^a, 27^b, 30, 32, 33, 44, 46, 47, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 66, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74^a, 74^b, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 105, 106, 117^a, 117^b, 118, 119^a, 119^b, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 134, 135^a, 135^b, 136^a, 136^b, 137, 138, 139, 140, 141^a, 141^b, 142^a, 142^b, 143^a, 143^b, 144, 145, 146^a, 146^b, 147, 148^a, 148^b, 149^a, 149^b, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157 — ukupno 95 tekstova (109 melodija).

Jedanaesteri (4+7) — primjer br. 100 — ukupno 1.

Trinaesteri (8+5) — primjer br. 59 — ukupno 1.

Trinaesteri (7+6) — primjer br. 43 — ukupno 1.

Četrnaesteri (8+6) — primjer br. 31 — ukupno 1.

Petnaesteri + proširenje — primjer br. 36 — ukupno 1.

Slobodni stih s različitim brojem slogova — primjer br. 37 — ukupno 1.

Svega: VII (4+3) — 1; VII (proš.) — 1; VIII (4+4) — 51; VIII (5+3) — 1; VIII (proš.) — 1; X (4+6) — 95; XI (4+7) — 1; XIII (8+5) — 1; XIII (7+6) — 1; XIV (8+6) — 1; XV (proš.) — 1; slobodni stih — 1.

POPIS PJESAMA PO POČETNOM STIHU

	broj		broj
Ajd idemo da idemo	133	Kiša pada, ladan vetar piri	56
Ajd, idemo u goru zelenu	126	Kladila se vila i djevojka	15
Ajd u kolo ko za kolo	102	Kladilo se momče i devojče	106
Aj na brdu Nabrdinu	113	Kolko ima odavlen do mora	46
Bela vila grad gradila	14	Konj zelenko rosnu travu pase	20
Bolovala mila materina	128	Kostajnica, ni selo ni varoš	17 a,b
Bolovalo redom Sarajevo	152	Krevet stere Anđelija ljuba	154
Bolovala zlatarova Kata	145	Lepa Kata na tri međe rasla	134
Budila majka Jakova	19	Lepa ti je v onom dolu trava	76
Čija j' ono livada zelena	146 a,b	Lepo moje čelašce	
Čija j' ono zelena livada	118,156	kosum nakriveno	43
Čuva ovce Jovan i Jovanka	127	Lepo ti je podnoć pogledati	95
Devojka je breberiku brala	129	Leti sokol preko Sarajeva	5
Devojka je nad vodom zaspala	80	Magdalena kol' vodila	86
Devojka je rože brala,		Majka Maru iza grada zvala	68
pa je zaspala	59	Mislila sam svoga dragog kleti	50
Devojka se krivo bogu klela	91	Mlad se Rade pokraj Save šeće	97
Devojka se sunašcu rugala	2	Moja mati, moja goropadi	52
Devojka se u Drenovcu kupa	81	Moj nevene šestopere	85
Diko moja, vražja mama tvoja	92	Mramor moste ne ljuljaj se	11
Dobar danak, stara mila majko	25	Na Dunaju na bregaju	108
Došli prosci, sejo moja	24	Na Ilovoj tijoj vodi	21
Dragi dragoj na jabuke piše	7	Nasred polja jabuka se njiše	96
Drema mi se, spavala bi, majko	54	Na ulici bubanj tuče,	
Duga dana u zla gospodara	73	grad se zeleni	34
Dušo Kato, u čašice zlato	58	Nikla tikva na bunišću	61
Dva se draga odmalda gledala	144	Nikola se na raj naslonijo	105
Dve su čeri u matere rasle	150	Oj, Bojana, zelena livada	27 a,b
Dve su drugē skupa drugovale	139	Oj, devojko, celo leto moja	120
Fala majki koja me rodila	143 a,b	Oj, devojko, dušo moja,	
Falila se žuta tunja kraj mora	100	de ja sinoć s tobom stoja	48
Gizdav junak kroz selo jašio	71	Oj, devojko, imaš igde koga	75
Gorom idu kićeni svatovi	148 a,b	Oj, devojko Maričice	42 a,b
Gradi dvore Karlović Ivane	125	Oj, djevojko, dušo moja,	
Ide jesen, idu ludi dani	22	napijdo mi vrana konja	9
Idem kolu za dikinu volju	70	Oj, dorote, dobro moje	82
Igra snaša u kolu	101	Oj, Dubice, novi varoš	39
Iličica, visoka planino	51	Oj, Ivane Ivaniću	83
Iznikla je narandžica	8	Oj, Ivane, milo janje	132
Izvir voda izvirala	13,115	Oj, jabuko bledoliko	10
Ja obido' zemlju i gradove	55	Oj, jabuko crveniko	29
Ja posadim vitu jelu	88	Oj, jabuko, povelu ti granje	140
Ja se ženim iz Budima grada	66	Oj, Jakove, srce moje	107
Ja se ženim iz Oseka	63	Oj, Katicice, kapetanovice	32
Ja se ženim izvr' sela	67	Oj, Lazaru livadaru	89
Ja urani' rano na vodicu	74 a,b	Oj, Letina, malo Sarajevo	93
Ja uranim (v) jutro rano	62	Oj, neboga Sava vodo	111
Jednu večer večerala	36	Oj, nevene šestopere	26
Kada umre Omer' gospodinu	135 a,b	Oj, Požego, željo moja	131
Kad ja rečem: jedan	37	Oj, tičice, tiček mili	40
Kad mi moja na um		Oj, tičice vijoglavka	110
padne draga	44	Ovce pase Eva Dragojeva	119 a,b
Kad se ženi Senjanine Ivo	117 a,b	Ove naše devojčice	60
Kamen moste ne leljaj se	12	Ovo ima devet godin' dana	142 a,b
Karalija, je l' te kara majka?	72	Pismo piše junak iz Banata	57
Katarino, brigo materina	94	P'jeto pjeva, zoru zove: »Ustaj,	

	broj		broj
zoro, svani!»	31	Šetao se Latinine Marko	98
Poletila tri goluba bela	16	Široko je polje Ivanovo	122
Posvadi se crna zemlja	1 a,b	Široko je polje nemjereno	6
Proletelo jato golubova	77	Što ću, majko, za onum	
Rani majka ćerku jedinicu	90	devojkum	47
Rano rani Jagoda na vodu	123	Tambur bije Latinine Mato	147
Rasla jelva usred Sarajeva	149 a,b	Tam za gorom za zelenom	112
Sadi Ana vinograda	116	Titrala se lepa Mara	114
Sadil Ivo bora zelenoga	30	Tri putnika putom putovala	79
Sanak snila kraljica gospoja	155	Udno sela kod jasena	84
Sava voda na dolasku	45	Udovice, srce moje	49
Sestra brata na večeru zvala	141 a,b	U Ivana devet vinograda	124
Sinoć Ale dopela devojku	137	Uz put cvala rožica rumena	153
Sinoć Ive umirala majka	78	Vidiš, mati, onog malenoga	53
Sinoć Ivo z majkom večerao	136 a,b	Visoka je gora i planine	130
Sinoć prošlo devet devojaka	23 a,b	Visoka su Senju vrata	28
Služil jesem leto dana	35	Visoko se viju labudovi	18
Smiljem gora ograđena	41	(V) jutro idem na pazar	38
Sokol stira po nebu oblake	4	Vuk se Despet s ljubom	
Star se šeće po palači	65	zavadijo	151
Sunašće se na pol dana vija	33	Zadremala Ivanova ljuba	157
Sunce sjalo, ali ga je malo	138	Zapaso se za kozama	64
Sunce zađe, a mesec izađe	121	Zora zori, rosa pada	87
Sveti Petar u raj pođe	103	Žarko sunce na put polazaše	3
Sveti Petar u raj šeće	104 a,b	Žarko sunce za goru zahada	99
Šajka lađa orahova	109	Žena muža za tikvu prodala	69

IMENA PJEVAČA

Nikola (Miko) Terzić, rođen 1915. u Donjoj Letini
 Đuro Sečenj, rođen 1905. u Donjoj Letini
 Kata Terzić r. Brkanec, rođena 1882. u Gornjoj Letini
 Mara Kolundžić r. Horvatić, rođena 1874. u Sunji
 Kata Dugač r. Babić, rođena 1890. u selu Solinje kod Gline
 Jaga Terzić r. Šoštarić, rođena 1903. u Gušču
 Jelizabeta Matić r. Mrmić, rođena 1894. u Selišću
 Jela Gajski r. Jergović, rođena 1898. u Gradusi na Savi
 Kata Kolundžić, rođena 1900. u Donjoj Letini
 Magda Terzić r. Apolović, rođena 1910. u selu Svinišće na Savi
 Vlado Žarinčić, rođen 1941. u Donjoj Letini
 Milka Žarinčić, rođena 1920. u Donjoj Letini
 Kata Kolundžić r. Kapusta, rođena 1923. u selu Gračanica u Moslavini
 Roža Terzić r. Žarinčić, rođena 1901. u Donjoj Letini
 Slavko Kolundžić, rođen 1898. u Donjoj Letini
 Nikola Ivančić, rođen 1904. u Donjoj Letini
 Marica Čeak r. Marić, rođena 1905. u Gradusi na Savi
 Bare Milošić r. Slana, rođena 1900. u selu Slana, Gorska općina kod Petrinje
 ISPRAVAK

U prvom dijelu ove radnje (Narodna umjetnost 3) u pjesmi br. 44 u 4. taktu oznaka taktovske mjere treba da glasi: $\frac{5+7}{8}$ (ne $= \frac{5+9}{8}$).

ZUSAMMENFASSUNG

VOLKSLIEDER DES DORFES DONJA LETINA, II. TEIL

In Fortsetzung des im vorigen Jahrbuch des Institutes für Volkskunst in Zagreb (Nr. III, 1964/65) veröffentlichten I. Teils, folgt hier der II. Teil der Sammlung von Volksliedern dieses kleinen Dorfes an den Ufern des Save-Flusses. Während im I. Teil a) mythologische und magische Lieder, b) Hochzeitslieder, c) Soldatenlieder, d) Aufzählungslieder, e) Liebeslieder, f) Scherzlieder und g) Lieder verschiedenen Inhaltes veröffentlicht worden sind, werden im II. Teil Legenden, Romanzen und Balladen gebracht. Im anschließenden Kommentar, den Analysen und Tabellen wird jedoch Bezug genommen auf beide Teile der Sammlung. Darin wird auf die Intonations-Probleme hingewiesen und die vielgestaltigen und eigenartigen Tonleitern, ihre Entwicklungstendenzen, und es wird auch versucht bezüglich der ursächlichen Zusammenhänge dieser Erscheinungen und ihrer bis heute erhaltenen Archaität eine Erklärung zu finden. Die Tonleiter-Tabelle stellt den Versuch vor, die Entwicklungswege darzulegen, angefangen von den ältesten Tonreihen-Typen dieser Gegend, deren Merkmal die Enge der akustischen Verhältnisse zwischen den Tonstufen ist, über die verschiedenartigen Entwicklungsstadien dieser Tonreihen, bis zu ihren heutigen differenteren Formen, die aber keinesfalls als entgültiger Abschluss dieses Prozesses angenommen werden dürfen, da die — nicht nur in dieser Gegend — zu beobachtende Tendenz einer allmählichen Auffassung des uralten traditionellen engen diatonischen Halbton-Verhältnisses zwischen den Tonstufen, sicherlich auch weiter fortschreiten wird. Diese Verflachung und Verarmung der akustischen Nuancen dieser verblüffenden Zahl an (im Grunde sechsstufigen) Tonreihen wird, offenbar, in weiterer Zukunft mit dem Ergebnis enden, dass auch hier das wohltemperierte Dur-Moll-System überhandnehmen wird, wenn nur erst der mächtig anziehende Subsemitonium modi seine sich schon ankündende Alleinherrschaft entgültig antritt.

Ein ähnliches Bild bietet auch die Vereinfachungs-Tendenz in der Entwicklung des ursprünglich so reichdifferenzierten Metrums der Tonwerte und der Rhythmen, was insbesondere bei den Tanzlied-Weisen ersichtlich ist, während die Melodien der nicht getanzten Lieder ihre diesbezügliche Vielfältigkeit, zum Glück, einstweilen noch bewahrt haben.

Die Schlusskadenz der zweistimmigen Gesangspraxis dieser Gegend enden authentisch mit dem Unisono auf dem Grundton der jeweiligen Tonreihe. Der Schluss mit dem Quintenintervall ist eine neuere Erscheinung in dieser Gegend und ist für sie nicht typisch. Dieser Schluss erweckt den Anschein als ob die Melodie auf der zweiten Stufe der Tonreihe ende und die Unterstimme an dieser Stelle die subtonikale Oberdominante intoniere, also als ob es sich um eine Melodie im mixolydischen Modus handle, die auf der zweiten Stufe der Tonreihe und mit Dominanharmonie ende. Wie man jedoch aus den zahlreichen Beispielen des gleichen Melodietyps, die zweistimmig traditionsgemäß im Unisono enden, ersieht, wäre die oben dargestellte Deutung falsch, da es ganz klar ist dass es zu dieser irreführenden Schlusskadenz nur infolge des erwähnten Quintenintervalls gekommen ist. Diese Kadenzbildung ist in vielen anderen Gegenden Jugoslawiens sehr verbreitet und ist eine relativ neuere Erscheinung. Wie es, jedoch, zu ihrer Bildung gekommen ist, das ist noch nicht ganz klar, aber es kann angenommen werden dass sie von der instrumentalen Begleitung herkomme, aber von welchem Volks-Musikinstrument, das konnte noch nicht mit Bestimmtheit festgestellt werden, da sowohl eine Gattung von Sackpfeifen, als auch ein Streichinstrument (die Lijerica), aber auch einige traditionelle Zupfinstrumente dieses Quintenintervall in der Schlusskadenz anwenden.

Der Schluss mit dem Terzintervall ist dem Einflusse der sehr populären und zahlreichen sog. »städtischen« (varoške) Lieder zuzuschreiben. Angewendet bei diesen alten Weisen, zeugt diese Schlusskadenz von einer offebaren Dekadenz, was noch gesteigert wird wenn stellenweise eine hinzutretende dritte (bassierende)

Stimme auftönt, was zu einer Dreistimmigkeit führt, die ganz und gar untypisch für diese Gegend, aber umso bezeichnender ist für diese »städtischen« Lieder.

Den Tabellen der Tonreihen und der Takte und Rhythmen folgt eine Übersicht der Melostrophen, sowie Anmerkungen zu dem abweichenden Bau einiger von ihnen, und im weiteren eine Tabelle der Versarten, ein alphabetisches Verzeichnis der Lieder (beider Teile) nach ihren Anfangsversen, und abschliessend das Namensverzeichnis der Sänger.

Die Texte sämtlicher Lieder dieser Sammlung sind von dem Verfasser auch ins Deutsche übersetzt worden, wobei sowohl die Silbenzahl als auch der genaue Inhalt eines jeden Verses des Originals striktest beibehalten wurde. Diese Übersetzungen sind im Besitze des Verfassers und können gegebenenfalls von diesem bezogen werden.

GRAD A

Stjepan Stepanov

NARODNE PJESME DONJE LETINE

(II DIO)

LEGENDE

103 *Kolo* $\text{♩} = 160$

Sve-ti Pe-tar u raj po-đe, sve-ti Pe-tar,
/oj, J - va - ne, mi - lo ja - nje, oj, J - va - n(e)!

Sveti Petar u raj pođe,
za njim grešna duša teče,
pa besedi grešna duša:
»Stan, počekaj, sveti Petre,
da ja s tobom u raj pođem!«
Al besedi sveti Petar:
»Vrat' se natrag, grešna dušo!
Koliko si živovala,
nesi raja dostojala!
Nit si gladna naranila,
nit si žedna napojila,
nit si gola preodéla,
nit si slepa nadelila,
nit za duše pomolila.
Ne mož' sa mnom u raj poći!«

„Na mestu”

♩ = 66

104a

Sveti Petar u raj še-će, za njim majka glasno vi-će

ista pjesma u kolu

Kolo

♩ = 80

104b

Sveti Petar u raj še-će, sveti Pe-tar u raj še-će

Sveti Petar u raj šeće,
za njim majka glasno viče:
»Stander, sinko, idem i ja,
idem s tobom u raj šetat!«
»Stander, majko, samo malo!
Šezdeset si god'na stara,
nesi raja dočekala —
da vidimo dela tvoja!«
»Ja sam slepa udelila,
dala sam mu povesarce.«
»Dala si mu povesarce
prst dugačko, prst debelo;
još si za njim požalila:
— Ajoj moje povesarce,
kud se dereš po dolini,
po dolini, po gorini,
po božjačkoj torbetini! —«
»Stander, sinko, stander malo
i povedi majku mene!«
»Stander, majko, da vidimo
da l' ćeš sa mnom u raj poći!
Veži lakno za lakance,
po njemu ćeš u raj poći!«
Veže majka tu lakance
š čim je slepa udelila.
Al su došle druge duše,
vešaju se za lakance
da b' i one u raj pošle.
Al zaviče stara majka:
»Bjež'te, duše, odotuda!
Niste Petra odgojile,
odgojile, odojile!«
Kada majka to izusti,
puče lakno, pade majka,
pade grešna na dno pakla.
Al govori sveti Petar:
»Šezdeset si leta bila,
nesi raja zaslužila!«

Kolo
♩ = 84

105

Ni - ko -, Ni - ko - la se, Ni - ko -, Ni - ko - la se

na raj naslo - ni - jo, na raj na - slo ni - j(o)

Nikola se na raj naslonijo,
 sa raja je u pakó gledao,
 ugledao udovicu Janju
 de joj zmiye crne oči piju,
 oči piju, u kose se kriju.
 Al govori Nikola sa raja:
 »Bogaj tebi, udovice Janjo,
 što si mlada pakla zadobila?«
 »Kako ne bi pakla zadobila!
 Imala sam troje pastorčadi;
 jedno veli: — Daj mi kruva, majko! —
 Ja mu jadna i ne dade kruva,
 već mu dala komad crne zemlje.
 Drugo reče: — Daj mi, majko, vode! —
 Ja mu jadna i ne dade vode,
 već mu dade žuča i pelina.
 Treće veli: — Opašder me, majko! —
 Ja ga jadna ne opasa' pasom,
 već opasa' zmijom presojskinjom.«

ROMANCE I BALADE

Kolo
♩ = 80

106

Kla - di - lo se, kla - di - lo se
momč e i de - voj - če, kla - di - lo s (e)

Kladilo se momče i devojče
da spavaju da se ne diraju.
Momče daje sedlo i dogata,
a devojka gerdan ispod vrata.
Kak rekoše, u krevet legoše,
jedan drugom leđa okreniše.
Momče leži kano cepanjica,

a devojka kano žeravica.
Kad je bilo noći o polnoći,
progovara devojčica mlada:
»Okreni se, obrni se, momče!
Zar ti žališ sedlo i dogata?
Ja ne žalim gerdan ispod vrata!»

Kolo
♩ = 68

107

Oj, Ja - ko - ve, sr - ce mo - je,
oj, Ja - ko - ve, sr - ce mo - je, Oj, de - voj - ko,
du - šo mo - ja, Oj, de - voj - ko du - šo mo - ja!!

»Oj, Jakove, srce moje,
pušći mene k majke moje,
seka mi se porodila,
a ja nesam kod nje bila!«
»A kad nesi, ni ne pojdeš!
Ti peš, Maro, k majke tvoje
kad urodi vrba groždem,
suvi javor jabukama,
živac-kamen rožicama!«
Al je Mara mudra bila,

v jutro rano uranila,
vrbu groždem nakitila,
javor-drvo jabukama,
živac-kamen rožicama.
»Oj, Jakove, srce moje,
sad me pušći k majke moje,
rodila je vrba groždem,
javor-drvo jabukama,
živac-kamen rožicama!«

Ode Mara k majke svoje...
 Kad je došla do prvoga,
 do prvoga do konaka,
 glas ju stiže, dva sretoše:
 »Vrat' se natrag, lepa Maro,
 umrlo ti sedam sinâ!«
 Ali Mara ne slušala.
 Ode Mara do drugoga,
 do drugoga do konaka.
 Glas ju stiže, dva sretoše:
 »Vrat' se natrag, lepa Maro,
 umrli ti devet čeri!«
 Ali Mara ne slušala.

Ode ona do trećega,
 do trećega, do konaka.
 Glas ju stiže, dva sretoše:
 »Vrat' se natrag, lepa Maro,
 umrlo ti srce Jakov!«
 Tad je Mara zaplakala,
 vratila se na tragove,
 na tragove dvoru svome.
 Al se Mara začudila
 kad je stigla dvoru svome:
 sedam sinâ kuću gradi,
 devet čeri svilu predu...
 Zagrii ju srce Jakov.

Kolo
 ♩ = 80

108

Na Du - na - ju na bre - ga - ju

do - bra vi - na na pro - da - ju, / Oj, de - voj - ko,

du - šo moja, do go - di - ne bit ćeš mo - j(a)!

Na Dunaju na bregaju
 dobra vina na prodaju
 kod Marice krčmarice;
 točila ga lepa Mara.
 Vino piju tri delije,
 vino piju ne plaćuju,
 već pejare razbijaju.
 Išla Mara tužbuvati,
 tužbuvati, tužbu dati
 kapetanu za obeda:
 »Dobar dane, kapetane!«
 »Ota bog daj, lepa Mare!
 Ajde, Mare, obedvati!«
 »Nesam došla obedvati,
 već sam došla tužbu dati:
 tri delije vino piju,

vino piju, ne plaćuju,
 već pejare razbijaju.«
 »Poznaš, Mare, ikojega?«
 »Ja i' poznam sviju triju:
 prvog poznam po dolami,
 drugog poznam po čizmama,
 trećeg poznam po cimeru.«
 »Kojeg poznaš po čizmama,
 ono će ti dever biti,
 dever biti, dobar biti.
 Kojeg poznaš po dolami,
 ono će ti sveker biti,
 sveker biti, dobar biti.
 Kojeg poznaš po cimeru,
 ono će ti dragi biti,
 dragi biti, dobar biti.«

Kolo

$\text{♩} = 92$

109

Šaj - ka la - da o - ra - ho - va,

šaj - ka la - da o - ra - ho - v(a), / Ra - ste 'ra - stić

do 'ra - sti - ća, a de - voj - ka do mla - di - ća. /

Šajka lađa orahova,
 u njoj ljuba Ivanova.
 Sve Ivanu poručuje:
 »Oj, Ivane Zrinjanine,
 kupuj suknju, zima mi je,
 i papuče, dika mi je,
 i minđuše namiguše,
 koje one namiguju
 na dragoga lažljivoga!
 Reko mi je prstanj dati,
 reko dati, pa slagao.
 Kaj mu drago i s prstanjom!
 Makar sam se naljubila
 belog lica gospodškoga
 i najela bela leba
 i napila rujna vina!«

Kolo

Oj, tičice vijoglavka,
ne zoblji mi vinogradka
što je mene teta dala,
teta dala, darivala,
pri čem bi se ja udala,
svoga bracu oženila,
nevesticu dopeljala,
nevesticu svadljivicu.
Moj je otac 'itar lovac,
on će tebe uloviti,
caru će te pokloniti.
Car će njemu cimer dati,
u cimeru kremen kreše,
u kremenu kolo pleše,
i u kolu lepa Marta,
na glavi joj zlatna parta.
Uvati se lepa Marta,
uvati se do Tomaša.
Tomaš kolo zanijuje
i na sluge namiguje
da sedlaju do dva konja.
Tomaš sede na jednoga,

a Marta će na drugoga.
Tijo idu, dalko zajdu,
pita Tomo lepu Martu:
»Vidiš, Marto, kaj pred sobum?«
»Vidim, Tomo, suvi javor.«
»Unde ću te obesiti
ako m' nećeš ljuba biti!«
Tijo idu, dalko zajdu,
pita Tomo lepu Martu:
»Vidiš, Marto, kaj pred sobum?«
»Vidim, Tomo, ladnu vodu.«
»Unde ću te utopiti
ako m' nećeš ljuba biti!«
Tijo idu, dalko zajdu,
pita Tomo lepu Martu:
»Vidiš, Marto, kaj pred sobum?«
»Vidim, Tomo, lepe dvore.«
»Unde ću te zatvoriti
ako m' nećeš ljuba biti!
Unde budeš ključarica,
moje majke zamenica!«
»Oću, Tomo, sve za boga.«

Kolo
♩ = 80 1. strana kola

Oj, ne-bo-ga Sa-va vo-do, oj, ne-boga Sava vo-d(o),

2. strana kola

Oj, de-voj-ko du-šo moja, oj, de-voj-ko, dušo moj(a)!/

Oj, neboga Sava vodo,
što se dereš uz bregove
kano mlada udovica
'de god čuje, poručuje:
»Dojd' doveče, drago moje!«
A ja nejdem ovaj večer,
već ja idem drugu večer.
Al mâ mila uranila,
večerala pa zaspala,
slamkom vrata zatvarala,
lučkum pendžer čivijala.
Oj ja zovem, oj ja lupam:
»Otvoraj mi, mila, vrata!«
Neće mila da govori,
neće men' da odgovori.
Konja noge zabojele,
a sokola vita krila.
A ja idem baš u bašču,
vežem konja za naranču
a sokola na naranču,
a ja ležem v karamfilje,
bacam noge u bosilje.
Al mâ mila uranila
svako cveće zalevati,
ponajbolje karamfilje.
Pristanem ju za nožicu,
uvatim ju za ručicu.
Moli mi se mila moja:
»Nemoj mene, drago moje!
Poslat ću ti dva poruka,
dva poruka, dve devojke!«
»Što će mene dva poruka,
kad j' u mene tvoja ruka!
Što će mene dve devojke,
kad je mene milo ovde!«

Kolo.

112 $\text{♩} = 60$

Tam za go-rom za ze-le-nom, tam za gorom za ze-le-n(om),
 /Di-jo, di-jo, di-jo, di-jo/, tam za gorom za ze-le(n(om))

Tam za gorom za zelenom,
 nešto tamo podvriskuje,
 konda j' grlo devojačko.
 Skoči momče da obiđe:
 a devojče zavezano
 belom svilom i zelenom.
 Moli ga se devojčica:
 »Odvež' mene, mlado momče,
 bit ću tebe mlada seka!«
 Al govori mlado momče:
 »Borme neću, devojčice,
 imam seku i kod kuće!«

Moli ga se devojčica:
 »Odvež' mene, mlado momče,
 bit ću tebe mlada snaja!«
 Al govori mlado momče:
 »Borme neću, devojčice,
 imam snaju i kod kuće!«
 Moli ga se devojčica:
 »Odvež' mene, mlado momče,
 bit ću tebe mlada ljuba!«
 Odveza je mlado momče,
 odveza je, poljubi je,
 poljubi je, odvede je.

Kolo

113 $\text{♩} = 75$

Aj na brdu Nabr-di-nu, aj na brdu Nabr-di-nu
 1) i 2): Varijante u donjoj dionici u toku pjevanja.

Pjeva se i u ovom ritmu

Aj, na brdu Nabrđinu
 cvala ruža na kamenu.
 Za nju nije niko znao,
 samo jedno momče mlado.
 Ide momče ruže brati
 i nabere korbu ruža
 pa je nosi svetlom caru.
 Aj carica cara budi:
 »Ustaj, ustaj, svetli care,
 evo došlo momče mlado!
 Čim ćeš momče darovati?«
 »Daj mu, ženo, pušku moju!«
 Momče se je namrštilo,
 iz čela mu kiša pala
 a iz lišca građ-solika.
 Aj, na brdu Nabrđinu

cvala ruža na kamenu.
 Za nju nije niko znao,
 samo jedno mlado momče.
 Ide momče ruže brati
 i nabere korbu ruža
 pa je nosi svetlom caru.
 Aj carica cara budi:
 »Ustaj, ustaj, svetli care,
 evo došlo momče mlado
 i doneslo korbu ruža!
 Čim ćeš momče darivati?«
 »Daj mu, ženo, ćerku našu!«
 Momče se je nasmehivo,
 iz čela mu sunce sija
 a iz lišca mesečina.

Kolo
 ♩ = 72
 114

Ti-tra-la se le-pa Ma-ra, ti-tra-la se le-pa Mar(a),
!Mlado momče, bor ze-le-ni, na mom srcu za-sa-de-n(i)!/

Titrala se lepa Mara
 z dvema trema jabukama
 i četirma narančama.
 Kad se Mara natitrala,
 malo sela da počine.
 De je sela, tu je legla,
 de je legla, tu j' zaspala.
 Kraj nje pala tanka staza,
 stazom šeta lepi Ivo.
 On se fati u džep rukom
 pa izvadi ugledalo —
 meće Mari više glave.
 Kad se Mara probudila,

čudom se je začudila,
 sama sebi govorila:
 »Bože mio i Marijo,
 otkud meni ugledalo?
 Da bi rekla da j' od boga:
 nije vedro već oblačno;
 da bi rekla da j' od roda:
 nemam roda podatnoga;
 da bi rekla da j' od Ive:
 dragi mi je nadaleko,
 nadaleko u vojnici!
 Skoči Ivo iza jele:
 »Dušo Maro, evo mene!«

Kolo
 ♩ = 192
 115

Jz-vir vo-da iz-vi-rala, iz-vir vo-da iz-vi-ra-l(a),
!Oj, devojko, du-šo moja, oj, devoj-ko, du-šo moj(a)!/

Izvir-voda izvirala,
 po polju se razlevala,
 svake trunke odnašala,
 iznesla je pisan sanduk.
 U sanduku lepa Mara —
 lepa Mara progovara:
 »Ko bi mene otvorijo,
 ja b' njegova ljuba bila,
 ljuba bila, verna bila!«
 Otud idu tri kovača,
 nose ključe svakojake,

opobaše, ne mogaše.
 Otud idu tri Cigana,
 nose ključe svakojake,
 i železne i gvozdene,
 opobaše, ne mogaše.
 Otud idu tri Arapa,
 opobaše, otvoraše.
 Lepa Mara progovara:
 »Volila b' se utopiti,
 neg' arapska ljuba biti!«

116 Kolo
♩ = 160

Sadi A - na vi-nograda, /Oj, ja-vo-re!/, vi-nogra-d(a)

Sadi Ana vinograda,
vinograda zelenoga.
Kraj nje pala uska staza,
tuda jaši star na konju:
»Bog pomози, lepa Ana!
Idem li ti ja pomoći?«
»Dalje, dalje, star na konju!
Volim sama do pol noći,
nego s tobum do pol dana!«
Odgovori lepa Ana.

Sadi Ana vinograda,
vinograda zelenoga.
Kraj nje pala uska staza,
tuda jaši mlad na konju:
»Bog pomози, lepa Ana!
Idem li ti ja pomoći?«
»Bliže, bliže, mlad na konju!
Volim s tobum do pol noći,
nego sama do pol dana!«
Odgovara lepa Ana.

Koju b' lozu star zasadil,
ona b' loza povanula,
al koju je mlad zasadil,
ona dala vedro vina.
A koju je lepa Ana,
ona dala i četiri.

117 a *„Na mestu“*
♩ = 100

Kad se že-ni, | Ka - to! |, kad se že-ni, | Žla-to mo-je! |,
 kad se že-ni Se - nja - ni - ne J - vo,
 | Ka - ti - ce, oj, sr - ce, doj - di - dar do mene! |

Kolo *ista pjesma u kolu*
♩ = 192

117 b

Kad se že - ni, | oj, de - voj - ko, | Se - njani - ne J - vo,
 kad se že - ni, | oj, de - voj - ko, | Senjani - ne J - vo, | oj, de - voj - ko |

Kad se ženi Senjanine Ivo,
daleko je prosijo devojku,
tri dna 'oda preko polja ravna
i četiri preko gore crne.
Prosijo je, pa je isprosijo,
malo joj je roka ostavijo,
malo roka, jedan mesec dana.
Mesec projde i nedelja dojde —
nigda Ive po devojku nema.
Knjigu piše majka i devojka,
knjigu pišu Senjaninu Ivi:
»Bogaj tebi, Senjanine Ivo,
jel me vodi ili me ostavi!«
Ali njima Ivo otpisuje:
»Vodit ću te, draga dušo moja,
vodit ću te, ostavit te neću.
Al ne smijem kroz gorcu zelenu,
u gor' ima do dvanajst ajduka
i pred njima mali Malenica —
poručili da će te oteti.«

Knjigu piše majka i devojka:
»Ajde, Ivo, ti ne pazi toga,
već ponesi sve muško odelo
i povedi najbolja konjica!«
Kad je Ivo reči razabrao,
kupi Ivo kičene svatove,
pa on ide po lepu devojku.
Kad su došli pred bijele dvore,
al izlazi lijepa devojka:
»Bogaj vama, kičeni svatovi,
vi mi ajte u gornje čardake,
pijte, jedte koliko koji more,
a ja idem kako konjić more!«
Pa je ona sebe opravila:
s' sebe svlači belo ruvo svoje
a oblači ruva Ivinoga,
pa se baca konju na ramena
i odjezdi preko polja ravna.
Kad je došla u goru zelenu,
al izlazi do dvanajst ajduka

i pred njima mali Malenica.
 Aj govori mali Malenica:
 »Bogaj tebi, neznana delija,
 idu l' svati Senjanina Ive,
 idu l' svati, vođe li devojkju?«
 »Idu svati, ne vođe devojke,
 devojčaka s' razbolela majka.«
 Kad je došla navr' gore crne,
 podvikuje tanko glasovito:
 »Bogaj vama, do dvanajst ajduka
 i pred vama mali Malenica,

lepu li ste tucu uvatili
 al je neste perušati znali!
 Kad je došla pred Ivine dvore,
 kad pred dvorom divno kolo igra.
 Ona s' vata do zaove svoje,
 ona s' vata, zaova s' puštaje...
 Ona ide staroj miloj majci:
 »Oj, starice, stara mila majko,
 čudan junak u 'vo kolo dojde!«
 »Ne budali, mila čeri moja,
 čini mi se da će snaja biti!«

Kolo

$\text{♩} = 160$

118

či - ja j' o - no ze - le - na li - va - da,

či - ja j' o - no, / Mi - lo ja - rje mo - j(e)!/

Čija j' ono zelena livada,
 zabranjena al ne pokošena?
 Po njoj pasu sivi sokolovi
 i još k tome bijeli volovi;
 čuvala i' gizdava devojka.
 Poljem jaši Ivo momče mlado,
 pa je Maru lepo pozdravio:
 »Dobro jutro, gizdava devojko!«
 »Bog daj dobro, neznana delijo!«
 Al govori Ivo momče mlado:
 »Oj, devojko, milo janje moje,
 daj mi prodaj sive sokolove!«
 Al govori gizdava devojka:
 »Neću bome, milo janje moje!
 Oj ja imam na vojnice drago,
 a kad dragi sa vojnice dojde,
 dati ću mu sive sokolove
 i još tome belo lice svoje.«
 Al govori Ivo momče mlado:
 »Oj, devojko, milo janje moje,
 daj mi prodaj bijele volove!«
 »Oću bome, milo janje moje.«
 »Oj, devojko, što volove ceníš?«

»Osam pari za osam iljada.«
 Kad je Ivo reči razumijo,
 odma' se je u džepe fatijo
 pa je Mare iljade brojio.
 Kad je Mare iljade zbrojio,
 samo se je lepo nasmijao
 i tri tije reči govorijo:
 »Fala bogu sad imam volove,
 na njima ću orati dolove,
 lepo ću je u plugu terati:
 — Ajde, vole, da oremo dole,
 da sijemo belicu šenicu! —
 A kad moja šenica sazore,
 kupiti ću na nju žetelice.
 I tebe ću u žetvu pozvati,
 ti ćeš žeti, ja snoplje vezati,
 ti ćeš stati, ja vino točiti,
 ti ćeš piti, ja lice ljubiti!«
 Al govori gizdava devojka:
 »I dosad sam žetelica bila,
 mene niko na žetve ljubijo,
 nećeš bome ni ti, stara lolo!«

„Na mestu“
♩ = 140

119 a

Ov - ce pa - se, ov - ce pa - se

E - va Dra - go - je - va,

ov - ce pa - se, /Zla - to mo - je !/, E - va

Dra - go je - va, /Oj, de - voj - k(a) !/

Kolo Jsta pjesma u kolu
♩ = 40

119 b

Ov - ce pa - se E - va Dra - go - je - va,

/Zla - to mo - je, / E - va Dra - go - je - va)

Ovce pase Eva Dragojeva
 tri jutarca bez žarka sunašca.
 Kad četvrto jutro osvanulo
 žarko sunce al je ogranulo.
 Al govori Eva Dragojeva:
 »Sjaj, žarano, đe si zastajalo?
 »Zastajalo čudo gledajući,
 gledaj' čudo đe brat seku ljubi.
 Ljubijo ju tri godine dana

i četvrte četiri meseca.
 Kad je seka čedo opazila,
 ona veli svome bratu Ivi:
 — Bež'mo, brate, preko polja ravna
 kano zvezda preko neba sjajna! —
 Kad su došli u pol polja ravna,
 pade čedo u zelenu travu,
 kako pade, tako progovara:
 — Prihvati me, oče i ujače! —«

Kolo
♩ = 60

Oj, de - voj - ko,   oj, de-, oj, de - voj - ko,
ce - lo le - to mo - ja,   ce - lo le - to mo - ja(a)

Oj, devojko, celo leto moja,
kad na jesen ode za drugoga,
da b' za koga, ni pol jada moga,
već u selu za pajdaša moga.
Pajdaš mene u svatove zove,
u svatove i u deverove,
a ja nejdem dok majke ne pitam:
»Bi li išo, majko, u svatove?«
»Nejdi, sinko, ja te odgovaram!

Kako ćeš joj s čašum nazdraviti?
Da joj rečeš: Zdravo, seko mojal,
svaki znade da ti seke nemaš.
Da joj rečeš: Zdravo, kumo mojal,
svaki znade da ti kume nemaš.
Već joj moraš: Zdravo, draga moja,
moja bila i mene ljubila!
A kada bi tako nazdravio,
to bi pobre. vrlo žao bilo.«

Kolo
♩ = 88

Sunce za - de,   sunce za - de,   a mesec i - za - de,
sunce za - de,   /Ja - nje mo - je !/,   a mesec i - za - de)

Sunce zađe a mesec izađe,
neveste se u dvor sazivaju
čij' je redak za goru na vodu.
Red dopade Jagodu devojku,
al ne smije Jagoda devojka
pred Turčinom Fatibegovićem,
jer ju junak u majke prosi
sedam puta u sedam godina,
još malenu od sedam godina.
Al se majka dosetila jadu
pa š nje svlači ruvo devojačko,
na nju meće ruvo nevestinsko,
pa joj daje olagano vedro,
olagano, srebrom okovano,
pa ju šalje za goru na vodu.
Al na vodi Fatibegoviću,
kopljem junak bistru vodu muti.
Al govori Jagoda devojka:

»Ne mut' vode, neznani delija!
Došo mi je vojno iz vojnice,
ne smem mutne donesti vodice!«
Al govori Fatibegoviću:
»Čija jesi ljuba, čija l' seka?«
»Ja sam ljuba Jove Popovića
a seka sam Marka Kraljevića.«
On je uzme olagano vedro,
zagrabi je ladane vodice;
još je daje dobre pratiocice,
'de je sama i ne ima druga
da je nije kroz goricu tuga.
Pa se vrati k svoje stare majke,
pa upita svoju staru majku:
»Kad nam se je oženio Jovo?
Danas sam mu vidijo ljubovcu.
Lepa ti je, grijalo ju sunce!«
Al govori njeg'va stara majka:

»Nije nam se oženijo Jovo,
nit je ono njegova ljubovca,
več je ono Jagoda devojka.«
On se pljesnu rukom po kolenu:

»A joj mene i do boga moga!
Varaše me Turci i kaurci,
još me niko prevarijo nije,
a danas me prevari devojka!«

Kolo
♩ = 62

122

Ši-ro-, ši-ro-ko je po-lje J - va - no - vo,
po - lje J - va - no - vo, | Dragaj du-šo mo-j(a)!!

Široko je polje Ivanovo
po kom pasu šarena goveda.
Čuvala je tanana Vlazina,
čuvajuč ugledalo zgubila.
Našla ga je ljuba vojvodina.
Kad to čula tanana Vlazina,
poručuje ljube vojvodine:
»Šalji mene moje ugledalo!

Ako li ga ti poslati nećeš,
ljubit ću ti vojvodu na oči!
Kad to čula ljuba vojvodina,
poručuje tanane Vlazine:
»Ne ljubi mi vojvode na oči,
poslat ću ti do tri ugledala:
jedno novo, a drugo polovno,
treće ono koje tvoje nije!«

Kolo
♩ = 84

123

Ra - no ra - ni Ja - go - da na vo - du,
ra - no rani Ja - goda na vodu, | Ja - nje mo - j(e)!!

Rano rani Jagoda na vodu,
za Jagodom Rade na konjiću,
a za Radom Jagodina majka
pa je Radi tijo govorila:
»Vrat' se natrag, Rade na konjiću!
Tamo j' moja nejaka Jagoda,
preplašt će se, polupat će sude!«

Al govori Rade momče mlado:
»Ne boj mi se, Jagodina majko,
zna Jagoda što je muška glava!
Sinoć mi je na ruci zaspala,
desnu mi je ruku zalezala,
nesam jutros mogo konja sedlat,
Jagoda mi osedla konjića.«